

Gorenjec

Uredništvo in uprava je v Kranju, Strossmajerjev trg št. 1. Telefon št. 73. „Gorenjec“ izhaja vsako soboto. Dopise sprejema uredništvo do srede zvečer. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. — Naročnina za „Gorenjca“: letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din, pos. št. 1 Din.

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Nravna obnova

Težko in nad vse zamotano socialno vprašanje rešujejo gospodarski veščaki na zelo različne načine. Eni mislijo, da je gospodarsko vprašanje najbolje rešeno z gospodarskim liberalizmom; drugi so mnenja, da bi bila najboljša rešitev težkega socialnega vprašanja splošna socializacija, podružabljenje, tretji se spet navdušujejo za podražavljenje vsega premoženja. Nekateri so goreči zagovorniki komunalizacije, to je, da bi prevzele posamezne občine podjetja in zemljo ali pa da bi se ustanovile zadruge, ki bi vodile celokupno gospodarstvo. Vsi zagovorniki imenovanih gospodarskih in socialnih sistemov poudarjajo, da se edino na ta način morejo reševati gospodarski in socialni problemi. Vsi obetajo rešitev iz težke krize, v kateri se nahajamo, in da bo edino na ta način konec nezadovoljstva in gorja na svetu. Vsakteri izmed teh načinov ima nekaj za sebe, a vendar socialnega vprašanja ne bo mogoče v splošno zadovoljstvo rešiti, če ne pride pred socialno prenovitvijo sveta obnova krščanskega duha.

Kaj pravi k vsemu temu papež, poglavar Kristusove Cerkve na zemlji? Papeža Leon XIII. in sedanji papež Pij XI. sta izdala krasne okrožnice o rešitvi socialnega vprašanja. V teh dveh okrožnicah, namreč v okrožnici Rerum novarum in Quadragesimo anno, je jasno poudarjeno, da mora iti pred sleherno socialno obnovo obnova nravi. — V svoji okrožnici Quadragesimo anno pravi papež Pij XI. dobesedno takole: „Toda če vse globje in natančneje premislimo, bomo jasno spoznali, da mora iti pred tako zaželjeno socialno obnovo obnova krščanskega duha, katerega je bedno izgubilo toliko ljudi, ki se ukvarjajo z gospodarstvom; če ne, bodo vsi poskusi zaman in se bo gradila vsa stavba ne na skalo, ampak na sipki pesek. In zato ponavlja papež Pij XI. besede svojega velikega prednika Leona XIII., ki je v svoji okrožnici Rerum novarum zapisal naslednje besede: „Če je treba človeško družbo ozdraviti, jo bo ozdravila samo obnova krščanskega življenja in krščanskih ustanov“. Kaj bo namreč koristilo, ako se bodo ljudje z umnejšo rabo bogastva tudi bolj usposobili, da si pridobijo ves svet, če pa bodo s tem svojo dušo pogubili? Kaj, ako uče o gospodarstvu varna načela, če se pa v razbrzdanem in grdem pohlepu tako vdajajo sebičnosti, da slišijo Gospodove besede, pa vse nasprotno delajo.

Zastoj je vsak trud, nadaljuje papež Pij XI., da bi se družba preuredila, dokler traja današnje žalostno razdejanje duš, saj je današnji svet po velikem delu spet padel nazaj skoraj v popolno poganstvo. A zoper to razdejanje ni drugega uspešnega pripomočka, kakor da se ljudje odkrito in iskreno vrnejo k evangelijskemu nauku, namreč k zapovedim tistega, ki edini ima besede večnega življenja, to je besede, ki ne bodo prešle, ko bosta nebo in zemlja prešla.

Trdno smo uverjeni, da je edino le v tem možna rešitev zamotanega socialnega vprašanja in v ničemer drugem. In v tem smislu, to je po navodilih velikih socialnih papežev Leona XIII. in Pija XI. naj bi vedno in dosledno delala naša prvoborniteljska delavskih pravic — Jugoslovanska širokovna zveza. — Dr. P. S.

Sumljivi pojavi

V Trzinu so se komaj poleglo govoriče, da bo tovarna Glatzmann in Komp. Gassner morala odpustiti okrog 500 delavcev. V Kranju so nekateri manjši obrati že pričeli zmanjševati svoj obrat, pa tudi glede večjih tovarn niso neutemeljene govorice, da obstaja nevarnost redukcij dela in delavcev tudi pri teh stilnih obratih.

Dosedaj je pri nas skoro edino tekstilna industrija obratovala v polnem razmahu, vsa druga pa je le za silo vzdrževala obrat v zmanjšanem obsegu, nekatere industrije so pa morale kar

ustaviti svoj obrat. Kaj bi bilo pri nas, če bi začela še tekstilna industrija pešati in omejevat svoj delo ter odpuščati delavce? Posledice za vso Gorenjsko bi bile nedogledne! Ne bi trpeli le podjetniki, ali če hočete „kapitalisti“, ampak tudi delavci in tudi kmetje!

Da se ohrani in vzdrži naša industrija je interes vseh slojev in vsega naroda!

Edino na Gorenjskem še nekoliko diha naš kmet, ko je po vsej Sloveniji popolnoma na tleh! Le na Gorenjskem kmet vsaj nekaj pridelkov še more vnovčiti in le pri nas imajo kmetijski pridelki vsaj za silo nekaj vrednosti, povsod drugod vladajo za kmetijske proizvode naravnost sramotne cene. Le na Gorenjskem je vsaj še nekaj beraških novcev tudi po kmetih, če pa pogledamo na Notranjskem po kmečkih domovih, pa ne bodo redke vasi, kjer bo cela vas premogla morda komaj par kovačev.

Od obstoja industrije je odvisen pa tudi naš trgovec in naš obrtnik! Danes je delavec skoro najboljši odjemalec! Kmet se mora omejevati na najnujnejše potrebščine, če hoče živeti. Pa tudi kmet, kolikor ima po Gorenjskem gotovine, je pač dobi od tovarne in delavca! Ni prazno to, če trdimo, da marsikje z gotovino zalagajo kmečke hiše — delavci s svojim skromnim zaslužkom!

Tako lahko objektivno trdimo, da je na procvitu in obstoju naše industrije zainteresiran ves narod! Če propade naša industrija ter tujski promet, bo vsa Gorenjska kup brezposelnih beračev!

Za našo tekstilno industrijo je velik konkurent italijanska. Italija neprestano pritiska na našo državo, da bi dovolila večje ugodnosti za uvoz italijanskih tekstilnih izdelkov kot kompenzacija za to, da se dovoli večji uvoz naših kmetijskih izdelkov v Italijo. Gospodarska politika naše države je glede tega v zelo delikatnem položaju. Na eni strani mora pač skrbeti, da oskrbi trg za naše kmetijske pridelke, na drugi strani mora pa štiti našo mlado industrijo. Je pa Italija po svoji naravni legi naš najboljši odjemalec za našo živino in les, na drugi strani je pa ona najbolj zainteresirana na tem, da nam odda svoje tekstilne izdelke. In v tem problemu leži jedro težav naše gospodarske politike!

Neredko se slišijo od strani agrarcev ugovori: Kaj nas briga naša industrija, kmet je steber naši državi, naj se dovoli tujim industrijskim izdelkom prost uvoz, da bomo tudi mi mogli svobodno izvažati svoje kmetijske pridelke! Tako misljenje je zelo enostransko in za vse naše narodno gospodarstvo zelo nevarno! Kdo bo pa potem preživljal naše tisoče delavstva? Komu bo pa naš kmet prodajal svoje pridelke, če bi bil navezan le na tuji trg, če se tuji trg kdaj osamosvoji? Ravno na Gorenjskem jasno danes najbrž že vsak kmet vidi, kako je naše kmetijsko gospodarstvo zelo odvisno od naše industrije! Kaj bi nam pomagalo, če bi mi mogli prodati nekaj vagonov več lesa v Italijo ali pa morda nekaj sto glav živine več, če bi nam pa prišli tisoči in tisoči delavcev na cesto in bi kmet ne imel doma odjemalcev za svoje blago in bi ne prišlo nič gotovine na kmete po delavcu in po industriji?

Tudi borba delavstva za svoje upravičene pravice mora imeti to pred očmi!

Naš delavec ne sme biti boljševik, ki je v svoji jezi nad kapitalisti razbil tovarne in stroje, potem pa stradal. Boljševiki so uničili velik del ruske industrije v revoluciji, potem so morali pa „kapitalističnim državam“ v zlatu plačevati stroje in strokovnjake.

Borba delavca za njegove stanovske pravice in za izboljšanje svojega položaja je prav tako upravičena, kakor delo industrialca za napredek svoje industrije in svojega podjetja. Kakor pa ne sme iti industrijalec za tem, da bogati in napreduje na račun šibkih in s kričavičnim ravnanjem z delavci, tako pa tudi delavec ne sme v svoji borbi tako daleč, da bi sam sebi odžagal vejo, na kateri sedi, da bi uničeval podjetja, od ka-

terih živi! Prej ali slej morata priti „kapitalist“ n delavec do tega, da se vsejeta k skupni mizi in uredita svoj „razredni boj“ tako, da pride do razrednega sporazuma. Kapitalist mora uvideti, da je v njegovem interesu, da je delavec zadovoljen, delavec mora upoštevati, da je njegovo življenje odvisno od obstoja industrije.

In ko se pojavljajo že čudni in sumljivi znaki, da je nevarnost, da bo pričela pešati tudi naša tekstilna industrija, smatramo za potrebno, da opozorimo našo javnost na to, da se na njenem obstoju in napredku danes interesirani vsi naši stanovci in da bomo morali vsi skrbeti za to, da nam ne ugasnejo po naših industrijskih centrih tovarniški dimniki.

Plavaj, plavaj, barčica JNS!

(Poglavje o brodolomcih.)

JNS generalni štab je bil silno ponosen na svojo ladjo. Tako je bil ponosen, da je razpel prav vsa jadra in zaplul prav na široko morje in tam lovil, kjer ni bilo kaj ujeti. — JNS barka obstoja na papirju tudi še danes. Vendar pa je njeno krmarjenje čisto drugačno. JNS danes ne vodi ali krmari ladje, ampak „barko fura“. Le poglejte samo našo jutranjo deželjo! Še nedavno so krajevne organizacije (posamezni napihneni gostilničarji in redki izobraženci) kar sami proglasili in postavljali kandidate, tako so se hoteli v javnosti pokazati za mogočne. Kdor pa danes čita (takih je malo) ta jutranji tisk, ta more opaziti, da JNS skupina ponižno prosjači sreske volivne odbore, naj se ja usmilijo tudi kandidatov, ki še pridejo na dan z legitimacijo JNS. Glede teh odborov je JNS poslovala kaj enostavno. Sklicala je svoje veličine, predstavnike krajevnih JNS in pa tudi župane, ki bi še podpirali JNS-režim, pa je bil volivni odbor sestavljen in kot tudi razglašen prav celemu svetu. Seveda so prav pridno pristavljali še to vabo, da se volivni odbor lahko še spopolni s predstavniki nacionalnih organizacij in drugih vplivnih oseb, ki bi barko pomagale krmariti v pristan jutranje skupščine.

Pa glej šmenta! Te dni se pa pojavljajo čisto novi volivni odbori. V teh so pa ljudje, ki so imeli prav malo veselja (vsaj sedaj), da bi razvili zastavo JNS. Ti volivni odbori se danes prav malo brigajo za še tako spokorne oči jutranje skupine JNS, ampak se zadovoljno razgledavajo po zelenih poljanah. Jutrovci so hitro spregledali ta novi položaj. Jasno sicer pokažejo, da JNS-u še ne priznavajo mesta s puško v koruzi, ampak — glejte čudo — poudarjajo enotnost svojih JNS in podpro delo novih volivnih odborov. Pri tem si mislijo čisto po kramarsko: nekaj nam bo še vseeno ostalo, če več ne, da bodo ostanki naznotraj mogli delati zase.

Ko so jutranjiki sprevideli tak brezupen položaj, so tudi hitro dali znak za umik svojih veličin. In res celo v Jutru čitamo, kako se odpovedujejo „kandidaturi“ celo dosedanji poslanci, ki so trdili, da je za njimi cel narod, in prepuščajo — brez nade na uspeh — svoj brod tako, kakor so te dni napravili

uporni grški oficirji, ki so jih z ladij pomotali kar v morje mornarji, čeprav so bili prej vsi ti mornarji tudi za svojimi oficirji.

Tako smo Slovenci začeli mnogo svobodneje dihati, ko odhaja s političnega odra truma JNSoficirjev, narod pa ostane na svoji ladji in pazi na svoje zastave in poveljnike z budnim očesom.

Politični sestanki v Kranju

Ob ponedeljkih je v Kranju zmeraj semenj. Včasih je bolj živ, včasih bolj mrtev. Najbolj živahen je pač vselej, kadar je dosti mešetarjev, kupca pa ni. Večji sestanki tudi političnega značaja se zaradi ekonomskega uporabljaja časa vrše redno tudi na semanji dan.

Zadnji ponedeljek sta bila v Kranju spet dva taka sestanka. Prvi na „Stari pošti“, drugi v Narodnem domu. Povsod se je razpravljalo, kdo naj bi bil kandidat. V Narodnem domu so se zbrali člani volivnega odbora JNS, ki bi radi kandidirali, na Stari pošti pa je bil sestanek, na katerem so razpravljali tudi o kandidaturi, vendar niso postavili nobenega kandidata, niti se še odločili, koga da bi predlagali za kandidata. Vendar pa je ponedeljek pokazal še to lepo stvar JNS, da je poslala, kot celo Jutro poroča, po sklepu članov JNS deputacijo, ki naj se pogaja glede predlaganja kandidata z drugimi političnimi skupinami. Ta deputacija se je res zglasila pri g. dr. Sabothyju in se začela z njim pogajati. Uspeh pogajanja doslej še ni viden, vemo le za predlog JNS, po katerem predlaga sedaj takega kandidata, ki ga je sama izključila iz svojih vrst. To se bo še lepo razvila JNS-komedija! Nazadnje bo res jutranje krilo predlagalo še kakega „separatista“, to je človeka, ki ne trobi v njegovog rog.

Delavstvo proti socialistom

Iz Čačka poročajo: Danes dopoldne se je vršil v tukajšnjem hotelu Lazović shod delavcev, ki ga je sklicala Delavska zbornica z namero bivših socialistov — da postavijo pri prihodnjih volitvah svojo kandidatno listo. Na shodu je govorilo več govornikov, ki so vsi napadali razne delavske voditelje, ki prejemajo od delavskih institucij dobre plače ter hočejo sedaj tudi s pomočjo delavcev kandidirati pri volitvah. Na shodu je večina poslancev izrazila veliko nezadovoljnost proti dr. Živku Topaloviču, ki misli postaviti delavske liste za prihodnje volitve. Navzoči delavci so vpili: „Doli z Živkom Topalovičem!“ Nato so pa izvolili svoj akcijski odbor, kateremu so poverili nalogo, da pripravi vse potrebno, da bi delavstvo lahko nastopilo pri novih poslanskih volitvah brez voditeljev, ki se delavcem vsiljujejo.

Kakor znano, je dr. Živko Topalović voditelj jugoslovanskih marksistov, oz. takozvanih social-patriotov, za katerimi drve naši socialisti. Žalostno, da nekaj našega delavstva še drvi za onimi, ki jih je drugod že zdavna vrglo delavstvo od sebe.

Tedenske novice

KRANJ

Iz občinske seje. V petek se je vršila občinska seja, ki je bila sklepna. G. župan se je ob otvoritvi najprej spomnil pokojnega občinskega odbornika g. Ivana Kumra, čigar lepe lastnosti omeni s primernimi besedami. Spomin pokojnega počaste stoji tudi vsi navzoči občinski odborniki.

Ing. Gross utemelji pred prihodom na dnevi red v interesu socialnega odseka nujnost svojega predloga glede novih zdravst. ustanov v Kranju in je bila nujnost soglasno sprejeta.

G. župan Pirc prečita nato sledečo izjavo in prosi navzoče, naj jo vzamejo na znanje:

„Pri seji dne 28. 9. 1934 sem insinuiral g. župniku in duhovnemu svetniku Škerbcu Matiji, da je pisal članka o birmi v Kranju v „Slovenec“ in „Gorenjec“. Prepričan sem se pa, da teh člankov g. župnik in duhovni svetnik ni napisal in ne inspiriral, da jih je celo obžaloval, vsled česar odpadejo druga za g. župnika in duhovnega svetnika morda žaljiva izjava.“

Nato pridejo na vrsto številne pritožbe proti mestni trošarini, ki jih večina gladko zavrne, manjšina pa glasuje proti zavrnitvi.

Na predlog finančnega odseka je občinski odbor odobril oddajo tehnične in štantarine.

Kopalški odsek je poročal o spremembi glede naprave kopalšča. Po tem poročilu bodo znižani proračunski izdatki, predvideni z Din 1.700.000 na 1.060.000. To bi se doseglo tako, da bi se stavbe kopalšča „odsekale“ ter se delo izvedlo po etapah. Po tej zamisli bi se dalo po mnenju kopalškega odseka delo v celoti in lepo izvršiti. Nova stavba bi bila dolga do 64 m in za četrto milijona cenejša, tako da bi stavba sama stala okoli 850.000 Din. Zupan ima nalogo, da načrt preuredi do 15. marca, nakar bodo poslani načrti nadzorni oblasti radi odobritve in radi izdaje stavbnega dovoljenja.

Po izžerpanem dnevnem redu preide občinski odbor na najni predlog ing. Grossa oz. socialnega odseka. Poročilo pravi, da je OUZD oz. „Suzor“ pripravljen investirati 1.200.000 Din za napravo zdravstvenih ustanov in uradov za OUZD v Kranju. Zdravstvene ustanove bi se spopolnile še s šolsko polikliniko, dečjim dispanzerjem in drugimi napravami. Ker pa zastopniki Suzorja za ta namen ne smatrajo primerne občinske parcele za Pahorjevo vilo, naj bi se ta zamenjala s parcelo približno enake velikosti ob Savi za Majdčičevim mlinom. Da bi se pa zadeva mogla realizirati, naj bi se občina obvezala za prispevek pol milijona Din, ker bi vzdrževanje prevzel Suzor. Občina bi se morala tudi obvezati, da higiensko uredi okoličnice nove zgradbe, zlasti pa kanale, ki se v bližini izlivajo v Savo. Po poročilu socialnega odseka ni potrebnih nobenih primernih jamstev, kot jih zahteva opozicija, češ, da Suzor takih jamstev nikdar pismeno ne nudi. Občinski odbor pa se zedini v zahtevi, da naj Suzor da vsaj to jamstvo, da dokler bo sam mogel vzdrževati nove naprave, naj ne terja od občine nobenih novih prispevkov. Predlog je bil nato soglasno sprejet. G. župan je nato proglasil tajno sejo.

Kam plovemo! Tudi pri nas v mestu je bila nekoč navada, da se v postnem času ni igralo po gostilnah. Imamo še gostilne, ki to upoštevajo, ali imamo tudi take, ki jim je to vse eno. Mislijo pač s tem privabiti ljudstvo. Motijo se: ljudstvo se zgraža nad tako gostilno, v kateri tudi v postnem času ne utihne harmonika. Mi ne želimo prizadeti nič slabega, nego samo dobro. Ljude sami sodijo in so najboljši sodniki.

Odhodnica sreskega načelnika g. dr. Franca Ogrina. V četrtek zvečer je imel g. dr. Franc Ogrin, ki je prestavljen k banski upravi v Ljubljano, v kranjskem Narodnem domu svoj poslovilni večer, katerega so se udeležili zlasti zastopniki tukajšnjih uradov, pa tudi nekateri meščani. „Jutro“ pristavlja, da so navzoči tvorili izredno zanimivo sliko one kranjske družbe, ki je vsa obžalovala odhod uglednega funkcionarja. Bilo je več običajnih govorov, največjo pozornost pa je vzbudil sicer kratek govor g. Franca Sireca, ki je slavil velike zasluge odha-

jajočega za trgovino, obrt in industrijo, zlasti pa za tujski promet, in napovedal, da bo v kratkem izpraznjeno mesto načelnika osmega oddelka pri banski upravi v Ljubljani ter da bo to mesto podeljeno g. dr. Ogrinu, kar so navzoči sprejeli na znanje z močnim aplavzom. Opazilo pa se je tudi zelo, da ni bilo nikogar, ki bi se oglašil k besedi v imenu JNS, katere odličen in zvest pristaš je bil odhajajoči ves čas svojega bivanja v Kranju, in da mu ni nihče v imenu te stranke izrekel zahvale za njegovo res veliko naklonjenost. Tudi tu se je spet enkrat pokazala znana kranjska črna nehvaležnost.

Francoski krožek priredi dne 21. t. m. ob pol 8 zvečer v kinu Talija predavanje: Primerjava francoske in ruske revolucije. Predavanje bodo spremljevale skioptične slike. Predaval bo g. Joško Vafacha.

Mesto venca na grob Ivanu Kumru je daroval g. Leopold Zupan, usnjarski mojster, župni cerkvi 100 Din. Prav iskrena hvala!

Današnja naša priloga je izdala in uredila Jugoslovanska strokovna zveza v Kranju ter zanjo tudi vsebinsko odgovarja.

Prah in nesnaga sta največja škodljivca vsakega perila. V medsebojnem podpiranju razjedata nitke perila, ki v teku časa prične razpadati. **Zlatorog-ovo milo** pa s svojo obilno in gosto ter snežno belo peno očisti perilo vsake nesnage in ga s tem napravi trpežnim. **Zlatorog-ovim milom** oprano perilo je lepše kot novo. To ljudski glas dobro ve in pravi: **Le Zlatorog milo** da belo perilo! To milo pripravljamo tudi mi, saj je res dobro in tudi domače!

BREG PRI STRAŽIŠČU

Naše igranje. — Naši gasilci so uprizorili v Smartnem igro „Carski sel“. Mi Zasaveci bomo to igro ponovili v nedeljo 17. marca ob 4 popoldne tudi v Kranju v Ljudskem domu. Vstopnice se dobe v „Iliriji“ v Kranju.

Novi gasilski dom nameravamo zidati pri nas, da bomo mogli igrati v lastnem domu in nam bo stavba tudi drugače mnogo koristila.

Naša cerkev in šmarnice. Pri nas, kakor je gotovo vsakemu znano, imamo prav lepo cerkev na lepem samotnem kraju, posvečeno majniški Mariji. Ze sedaj se veselimo lepih majniških nedelj, ko so vsako nedeljo ob 4 šmarnice. Kakšen bo letos majnik, tega seveda še ne vemo; vsak mesec ima svoje posebnosti, majnik pa letos še prav posebno. Vsak naj prime za pravi plug in lopato. Le tako je upati na boljše bodočnost!

TRZIC

G. Lončar se izgovarja, da zato ni mogel za svoj okraj ničesar doseči, ker ga — niso pustili in se je bal, da ga postavijo ven. Kdo drugi kakor JNS. — Tako „Slovenija“ od 8. t. m., ki nadaljuje, da naj tisti, ki so kandidirali leta 1931 — vseeno ali kot namestniki ali kot pravi kandidati, ali so bili izvoljeni ali ne — nikoli več ne kandidirajo in sicer zato ne, ker je bil način volitev leta 1931 tak, da so si bili kandidati svesti, da se prav za prav nečujejo iz volivcev. — Mi pa pristavljamo: Leta 1931 kufre

dol v Belgrad, leta 1935 kufre gor v Trzič, dne 5. maja t. l. pa kufra nič več treba ne bo...

Zalostna nesreča. V soboto 9. marca se je zgodila nesreča, ki je zahtevala življenje 4letne Cvetke Jerebove. Ko jo je mama za trenutek izpustila iz očesa, se je približala štedilniku in se sukala okrog njega. Slučaj je hotel, da si je pri tem zažgala oblekco. Na obupne kričke je prihitela mati, ki je našla malo Cvetko že vso v plamenih. Vse je gorelo na njej. Odpegljali so jo v ljubljansko bolnico, kar je pa ni rešilo. Preselila se je h krilatec.

Se igra. V nedeljo 10. marca je uprizorila Vincencijeva konferenca v Trziču Mlakarjevo igro „Povest o izgubljeni Marti“. Bila je prav dobro podana in zaslužijo igravci vso pohvalo, posebno Marta in prof. Piramidolli. V prvem dejanju bi bilo sicer umestno malo več gibanja in živahnosti, vendar je ta nedostatek zakrilo žuborenje otočka, odnosno dobra scenerija. Publika je bila z igro prav zadovoljna in je to najboljša reklama za ponovitev, ki bo v nedeljo 17. marca ob pol 4 popoldne.

SELCA

Pogreb. V sredo 13. marca ob 9 dopoldne smo spremili na zadnji poti blago ženo, mater gosp. profesorja Jakoba Šolarja, pokojno Antonijo Šolar iz Rudnega pri Selcih. Slovesen pogreb je lepo pokazal, kako spoštujemo one slovenske matere, ki so nam s svojo ponižno skromnostjo, globoko vero, žrtvijo in neprestanim delom vzor slovenskih krščanskih mater. Pogreba se je udeležilo 11 gospodov duhovnikov, med drugimi tudi 5 iz škofovih zavodov. Saj je pa tudi prav, da posebno počastimo mater, ki je vzgojila dva sinova duhovnika. Pri odprtem grobu se je v prelepih besedah poslovil od dobre in skromne Markcove matere domači gosp. župnik, ki je poudarjal njeno tiho skromnost in veliko pobožnost. S težkim srcem smo zapuščali pokopališče z edinim upanjem, da se snidemo z njo nad zvezdami. — Lep in številen je bil isti dan tudi pogreb Blejčeve mame, 78 letne Mieke Bukovic od Sv. Tomaža pri Bukovici. Tudi ona je bila prava, dobra in verna krščanska mati. Naj obema sveti večna luč. Vsemogočni jima bo bogat plačnik!

CERKLJE

Naš fantovski odsek katoliške akcije si je nadel lepo nalogo, da v spomin in evharistični kongres postavi ob vnožju vasi lično kapelico. Resnica je, kar fantje primejo, to tudi izpeljejo. Korajžno so prijeli za delo. Dvakrat so se že zapodili po fari in so toliko nabrali, da bodo že lahko pričeli z graditvijo. Fantje, le v tem smislu korajžno naprejte! Faranom pa, ki so v teh težkih časih velikodušno priskočili na pomoč, kliče KA mož in fantov: Tisočkrat Bog plačaj!

Pozdravljen! V četrtek po odhodu g. Ivana smo že sprejeli novega g. kaplana Jožefa Cvelbarja, ki so ga Borovničani le težko oddali. Pravijo, da ga bodo zlasti bolniki in siromaki hudo pogrešali. No, pa upamo, da se bo g. Jožef tudi v Cerkljah prav tako dobro počutil. Bog z Vami!

Gori! V petek 8. marca nas je ob pol 4 zjutraj zbudil gasilski rog. Vstanemo in hitimo gledat, kje spet gori. Nudil se nam je grozen prizor. Skoro vsa lesena Grabnarjeva hiša je že bila v ognju. Vse tri stranke, ki so tu stanovali, so imele izredno srečo, da so si poleg življenja rešile tudi vse pohištvo. Kako je nastal požar, se še ne ve, upamo pa, da bomo kmalu zvedeli.

Popravek

Ker se o ognju v Lapajncih nad Polhovim gradcem pri Hudi jami pri Hajlkercovih šušlja vse mogoče, zato mislimo, da je prav, da javnost vse gole resnico. Ni namreč res, da se ne bi začel požar pri Hajlkercovih v četrtek ob 2. uri 50 minut, ampak je nasprotno res, da je točno ob tej uri začelo goreti. Tudi ni res, da ne bi bilo na obeh straneh hiše tekoče vode, ampak je res, da je voda na obeh straneh zadosti; en jarek je navadno suh, vendar je bil tudi ta ob omenjeni uri toliko moker, da bi dal dovoljno količino vode za gašenje. Drugi jarek je pa vedno poln vode, razen na biokošni terek in še en dan v letu, ki sta določena za čiščenje jarka, ali pa tedaj, kadar mlinar rake popravlja. Ni res, da ne bi bilo vode dovolj, ampak je res, da je bilo vode preveč; je pa tudi res, da je voda v teh jarkih zelo mrzla. Res tudi ni, da se ne bi oglašil gasilski rog točno ob 3. uri 50 minut, ampak je res, da smo slišali rog ob omenjeni uri, ko je bil, kar je tudi res, da je voda v teh jarkih zelo mrzla. reč tudi to, da je en del stavbe zidan in je tudi res, da zidan del stavbe ni gorel in tudi ne zgorel. Dalje ni res, da ne bi gasilci pripeljali motorne brizgalne k ognju, ampak je nasprotno res, da so jo pripeljali sami z veliko požrtvovalnostjo peš, kar se je zgodilo šele — to je tudi res — po 4. uri, ko je večina poslopja že pogorela, kar je tudi res, ker nad skledjem in nad hlevom ni bilo videti nobenih špirovec več. Tudi ni res, da bi motor ne funkcioniral, pač pa je res, da je magnet takoj vžgal; vendar je pa res, da je motor precej časa tekkel prazen — bilo je zadosti vode v obeh jarkih, — je pa res, da je preteklo lep čas, preden je bila voda iz jarka na strehi, ki jo je že malo ostalo, kar se še danes vidi, ker še niso pogorišča popravili. Res je namreč tudi to, da je smrdel cvrčeci lak od prevroče brizgalne daleč naokoli. Res je tudi to, da je bil požar ponoči, ko se malo vidi. Res je pa tudi to, da so pripeljali gasilci brizgalno k pogorišču še isti dan popoldnevi okoli 5 popoldne in še gasili... (Priobčujemo, čeprav dopisnik ni podpisan, da bo resničen popravek.)

SMLEDNIK

Ura v trbojski šoli ima vedno svoje manire, kaže osem ob pol 9 ali pa ob 9. Starši bi sicer želeli, da bi se vsaj včasih približala našemu času, otrokom pa je to čisto všeč; vsaj nikoli nobeden zamuditi ne more — zmeraj pride še preveč prav. No, pa saj ta čas tudi ne ostane neizrabljen; imajo otroci vsaj čas, da se odkihajo. Verjemite, da ni dobro imeti učne sobe poleg magazina za kihalni prašek!

I. delavsko konzumno društvo je najsolidnejši, najcenejši nabavni vir za vsakega konzumenta!

Ali si član te zadruga? — Ali kupuješ vse pri zadrugi?

Lavtižar Josip:

Junaška doba Slovencev

Zgodovinska povest iz 15. stoletja. Godi se na Gorenjskem v času turških vpadov.
Nadaljevanje

VII.

SLAVNI DAN PROSJAKA BALANTA.

Pismo je prinesel s štirimi pečati, ki ga le graščaku zlahtnemu sme dati.

Balantu iz Sničnega je bilo resnično žal, da ni šel včeraj k tako vabljivi slavnosti na Gutenberg. Danes pa ni mogel več ostati doma, dobro vedoč, da je na gradu tudi za njega še kaj ostalo. Oprtil je malho in vzel v roko gorjačo, ki jo je v tistih časih zaradi varnosti nosil vsak možak. Zatvoril je samotno leseno bajto in stopal na zapadno stran hriba tjadol proti Križam. Oziral se je z višine okrog sebe, pa ne zaradi krasnega razgleda, temveč računal je, kod bo hodil in ktere hiše bo obiskal, da bi kaj več dobil. Prva pot ga je peljala v kriško župnišče, ki je stalo pod hribom nekoliko proč od cerkve.

V pritličju se ni nič oglašil, ker ni imel v posebno dobrem spominu duhovnikove postrežnice. Šel je naravnost po stopnjicah v stanovanje gospoda vikarja, ki mu je vedno kaj podaril. Danes pa je trkal zaman na vrata. Skušal jih je odpreti, a so bila zaklenjena. Vrnil se je in srečal v veži postrežnico, ki ga je precej hudo oštela.

„V tako krepkih letih si in beračiš“ — mu je očitala. „Vsi moramo delati, ti pa postopaš. Poglej uboge kmete, koliko trpijo od jutra do večera. Lahko bi jim pomagal in kaj zaslužil, pa ne pri-

meš ne za koso ne za sekuro. Radi dajemo v resnici revnim, ti pa nisi vreden podpore.“

Veliko drugega mu je še povedala, kakor znajo ženske, a Balant je molčal, čeprav mu je vrelo v sreč. Lahko bi bil vzdignil gorjačo, toda kaj potem? Premagal se je in odšel iz župnišča. Misli pa je: Vlani so bili Turki že blizu, letos pridejo menda zopet. To naj odpeljejo prvo s seboj daleč dol v Bosno.

Nikamor več ni šel tisto popoldne, le Gutenbergga ni hotel izpustiti. Zavil je proti Bistrici, stopil čez most in po strmini korakal proti gradu, kjer so še danes vihrale zastave poprejšnega dne. Pred gradom je lajal nad njim pes čuvaj. Balant, takih sprejemov že navajen, je trdo prestavljal gorjačo, da se je pes umiril ter godrnjaje šel s pota.

Glavni vhod je bil odprt. Prosjak je neovirano stopil na dvorišče in čakal ob zidu, kdo ga bo prvi ugledal. Kar sta priletela Anica in Francika, stopili k Balantu in ga milovaje ogledovali, ko je držal klobuk v rokah in mrmral neke besede. Od matere vzgojeni v usmiljenju do revežev sta hiteli nazaj in povedali mami, da čaka na dvorišču siromak, proseč miloščine. Dala je vsaki nekaj in rekla deklicama, naj neseta revežu. Kmalu pa je prišla sama za njima, da bi pogledala, kdo je. Takoj ga je spoznala.

„Balant, ti si prišel“ — ga je nagovorila. „Že nekaj časa te ni bilo na gradu. Pa kako si slabo napravljen! Prinesem ti boljši rokavnik, točas pa pojdi z deklicama v kuhinjo, da dobiš kaj gorkega.“

Prav dobro se je godilo Balantu v kuhinji. Vsega je dobil dovolj, kakor si je že zjutraj

predstavljal, idoč od doma. Ko mu je gospa prinesla tudi rokavnik, si sploh ni več želel za danes. Lepo se je zahvalil in šel dalje. Namenjen je bil v Bégunje in v Radovljico, kjer je poznal nekaj hiš, ki jih še nikoli ni zapustil prazen.

Tisto popoldne je zajahal konja vitez Gašper Lamberger in ga obrnil proti Trziču. Tukaj je obiskal nekaj prijateljev ter se vračal, ker se mu ni mudilo, skozi Križe na Gutenberg. Na poti je srečal Grašičevo Lenco.

„Kam pa tako hitro?“ — je vprašal deklico.

„Oče so me poslali po srpe v Trzič“ — je odgovorila nekoliko preplašena. Opazila je večkrat, da mladi grof vselej govori z njo, ako gre mimo nje. Zakaj ne govori tudi z drugimi? Spoznala je, da se zanima zanjo. Čeprav je rada videla, da je tako prijazen, si vendar ni domišljevala kdove kaj drugega. Ona kmetska hči, on pa grof in vitez!

„Si bila včeraj na Gutenbergu? Veliko je bilo deklet, tebe pa menda ne.“

„Morala sem ostati doma“ — je odgovorila. „V cerkvi pa sem vas videla pri altarju, pred cerkvijo pa na konju.“

Gašperju ni bilo viteštvo samo čast, temveč je smatral to čast življenski poklic, ki ga mora izvrševati kakor je obljubil. Splošnost mu je stopila pred oči in enako vedenje do vseh. Zato je sklenil pretrgati osebna nagnjenja ter dober in pravičen biti vsakemu brez izjeme. Vedno so mu hodile na misel besede, ki jih je govoril pred tarjem: „Zavežem se, da bom branil nedolžne in zatirane, vdove in sirote. Zavežem se pa tudi, da bom ženskemu spolu izkazoval posebno spoštovanje ter branil njegovo poštenje in njegovo nedolžnost.“

da odstranimo slabše veje, ki ovirajo debelejšje zaradi prevelike bližine na deblu ali zaradi križanja v razvoju ali pa celo na njih povzročajo rane. Seveda se pa s tem ne sme pretiravati.

Na našem drevju je tudi polno škodljivcev. S škropljenjem v času pred začetkom brstenja z močnimi škropivi razkužimo celo drevo. Tako škropiva so za ta čas zlasti arborin ali žveplenoapnena brozga, ki jih je treba seveda uporabljati po predpisih, ki se jih itak dobi pri nabavi škropiv. Drevo, ki bo že pred zelenjem razkuženo, bo kasneje mnogo lažje ubraniti škodljivcem, kot pa brez tega dela. Ker pa čas naglo poteka, je za ta dela skrajni čas. To delo se vedno izplača, pa čeprav je treba najti denar na posodo.

Skrajni čas je tudi, da drevje dobro pognojimo. Če nimamo časa za podkopavanje hlevskega gnoja, razvozimo pod drevje vsaj gnojnico takoj, ko bo začelo malo toplejše vreme. Tudi nitrofoskal in druga maetna dušična gnojila se bodo prav dobro obnesla in se nam v sadjarstvu tudi izplačala.

Pohitim samo z delom, ker je skrajni čas!

Pozor na travnike!

Vedno nam primanjkuje krme, zlasti dobre krme. Prav naglo pa gre tudi pomlad v deželo. Tudi za ureditev travnikov je skrajni čas.

Vsi lastniki zamočvirjenih travnikov naj takoj travnike osuše. Npravite primerne jarke, da se bo voda čim prej odtekla in se tako zemljišče vsaj deloma razkislalo. Mnogo pa je tudi travnikov, ki sicer niso zamočvirjeni, vendar pa na njih rastejo ničredne kisle trave ali celo vresje in praprot. Močvirnate in suhe travnike s takim rastlinstvom takoj temeljito popnenite z apnenim prahom (žgano ali zmleto apno).

Na imenovanih močvirnatih in tudi drugih travnikih je pogosto dosti mahu, da je zaradi tega trava prav redka. Ta mah mora zginiti, da bo ruša trave bolj gosta in da bodo v stanu pognati tudi bolj nežne žlahtne trave. Kjer raste mah, preslica, ločje, vresje, praprot in razno ščavje, tam manjka apna. Zato tega natrosimo po celi parceli tako, da bo vsa površina bela. Prav dobro delo bomo napravili, če take travnike najprej prav v živo prebranamoz o stro brano, da odstranimo večino teh rastlin. Travnike nato pograbimo, nagrabljene rastline (listje ali celo veje) pa spravimo na kompostni

kup (nikar ne sežigati, ker je kompost takim travnikom tako potreben, kakor nam sol). Po brananju in grabljenju take travnike poapnenimo in nato še enkrat prevlečemo z brano, da spravimo v zemljo apno.

Tudi travnike, ki so zaradi lege bolj suhi in celo nimajo kislih rastlin, je dobro prebrnati. S tem delom razrušimo krtine, razparamo zemeljsko površino, da vanjo lažje prodira zrak in voda, razrežemo travniško rušo in zato to rušo prisilimo, da se zgosti. Brananja ne bomo zlepa pretirali, pa čeprav izgleda cel travnik kakor bi bil prerit. Čim globlje v zemljo poseže zob brane, tem boljše bo delo opravljeno.

Kjerkoli je travniška ruša prerodka ali pa prevladujejo zanikrne trave, je dobro, da med brananjem posejemo tudi mešanico žlahtnih travnih in deteljnih semen. To priporočamo zlasti za ona zemljišča, ki smo jih z brananjem otrebili mahu, vresja, ščavja, jih osušili z jarki in dobro poapnenili. Če ne bomo takih obdelanih travnikov sami zasejali z žlahtnim semenom, potem se bo naselil plevel, ki bo dušil razvoj dobrih rastlin in ne bo uspeh popoln. Seveda se uspeh zaradi posetve same še ne bo pokazal takoj pri prvi košnji, gotovo pa že pri otavi. Apnenje, brananje in osuševanje pa učinkuje takoj.

Vse travnike, ki smo jih že prebrnali, če jih nismo apnenili, lahko takoj pognojimo tudi z gnojnico. Vse one travnike pa, ki smo jih apnenili in čeprav smo apno dobro zabranali, gnojimo z gnojnico šele čez 15—20 dni ali celo kasneje.

Vsa ta dela so nujna in dobičkanosna ter zato z njimi nikar ne odlašajmo!

POZORI

Pasovi za narodno nošo

Prstane,
uhane

in vse potrebno za lepo narodno nošo dobite le pri prvi zlatarski delavnici na Gorenjskem

B. RANGUS, zlatar, Kranj

Sprejemajo se popravila!
Kupujem staro zlato in srebro!

Usnjarska in čevljarska
zadruga

Runo

r. 3. 30. 3. v Tržiču

priporoča sledeče lastne in zato
najcenejše izdelke:

ovčine v različnih barvah,
kozine za pletene sandale
usnje za površnike,
boks, ševro, juhtovino,
galanterijsko usnje itd.
Obiščite nas!

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se
plača 0-50 D. Najmanjši znesek je 6 D.

Otomane, divane, modroce in vsa v to
stroko spadajoča dela vam nudi naj-
ceneje ter se priporoča Viktor Toneje
tapetnik, v hiši g. F. Ažmana.

Lepa stavbna parcela vel. 1000 m² na Pivki, ob
banovinski cesti v bližini vodovod in elek-
trika, se proda. Poizve se Franc Križaj,
Pivka p. Naklo.

Kupujem stare verige — močne različne dolži-
ne. Ponudbe Novak Peter, Prebačevo št. 1.

Prodajam globok otroški voziček po nizki
ceni. Naslov v upravi lista.

Sprejemem hlapca za kmečko delo, tudi
oženjen z družino lastno stanova-
nje. Opekarna Bobovk.

Odda se lepo meblirana soba z eno ali
dve postelji, Sejmišče 2.

Proda se 4 stanovanjska hiša, par minut
iz Kranja, vodovod, elektrika in
lep vrt. Vzajem tudi polovico hran-
ilnice knjižice Mestne hranilnice v
Kranju. Poizve se Franc Debeljak,
kolar, Primskovo pri Kranju.

Dva izložbena okna velikost 200/2.20,
širina 60 cm. in ene vrata velikost
110/250 cm, les hrastov, opremljeno
s steklom in roletami, vse popolno-
ma novo, se po nizki ceni proda ev.
tudi za vlogo Hranilnice in posojil-
nice v Kranju. Poizve se pri g. Ro-
jini, Kranj, Jezerska št. 11.

Za prevzemo male planinske kočje (srez
Kranj) z celotno oskrbo naj se inter-
esenti javijo pri upravi lista.

Lesena hiša (9X5½ n) z eternit streho
za prestaviti, se ugodno proda. Na-
slov v upravi.

Vajene sprejem, hrana in stanovanje
pri mojstru. Šipic, usnjena galan-
terija, sedlarstvo, Kranj.

Iščem kmečkoga fanta, pridnega, pošte-
nega in sposobnega za vsa kmečka de-
la. — Ponudbe na upravo lista pod
„Kmečki fant“.

Ali Vam je že znano?

Kaj?

Da dobite pri tvrdki

Anton Ješe

Tržič, Cerkevna ul. 11

Kupujte domače blago!

Najsolidnejše in najboljše
vsakovrstne čevlje, moške
damske in otroške že od
Din 18— naprej

Albin Jazbec - Kranj

nudi izgotovljene obleke za
dečke in moške po cenah
brez konkurence.

Dečja obleka 3 in 4 leta za
Din 48-

Moška obleka - Din 180-
Moška obleka boljše vrste
Din 295-

Istotam blago za obleke,
srajce, kravate, nogavice itd.

V Vašem interesu je, da
si ogledate mojo zalogo,
iz katere si lahko za mal
denar izberete dobro ob-
leko ali pa blago.

Priporoča se
ALBIN JAZBEC, KRANJ

Pozor!

Novo kolo!

Vi hočete za spomlad novo kolo, dobite ga po izredno
nizki ceni le pri znani tvrdki

IVAN BITENC — KRANJ

trgovina koles in splošno ključavničarstvo

Isto tam Vam napravimo štedilnike, vrtno ograje i. t. d.
Vsak, kdor le enkrat kupi v naši trgovini, ostane stalni odjemalec.

Trgovina: Vidovdavska 11 (poleg gimnazije)
Delavnica: Gasilski trg 7 (pod velbom)

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRANJU

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge
na tekoči račun. — Hranilne vloge
se lahko vplačujejo tudi potom poštne
hranilnice in so vlagateljem tozadevne
položnice na razpolago.

**Novo hranilne vloge se obre-
stujejo po dogovoru in se
izplačujejo vsak čas
brez napovedi.**

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše.

ZAHVALA

Ob prebridki izgubi našega dragega soproga, očka, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

IVANA KUMER

posestnika, gostilničarja in občinskega odbornika

se najprisrčneje zahvalujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih bolesti in žalosti izrazili svoje
sožalje, nam s svojim sočuvstvom najljubši naše nepopisne bolečine ali nam v teh dneh hude
preizkušnje kakorkoli stali na strani.

Posebej smo dolžni izreči našo globoko zahvalo gosp. katehetu Žužku za podeljene sv. za-
kramente in prve tolažilne besede, čč. duhovščini za asistenco pri pogrebu, številni deputaciji ob-
činskega odbora z gosp. predsednikom na čelu, zastopnikom sreskega načelstva in ostalih uradov,
ravnateljstvu gimnazije za udeležbo razrednika in sošolk hčerke Silve, zastopstvu gostil. zadruga,
kranjskega gospodarskega društva, pevcem in godbi Kranjskega glasbenega društva za ganljive
žalostniške deputaciji kranjske gasilske čete, vsem številnim darovalcem prekrasnega cvetja in
vencev ter končno vsem prijateljem in sošolcem, znancem in meščanom, ki so nam dragega pokoj-
nika v tako obilnem številu spremili na njegovi zadnji poti in se ob njegovem preranem grobu
poslovali od njega.

ZALUJOCA SOPROGA Z OTROKI
IN OSTALO SORODSTVO.

KRANJ, dne 14. marca 1935.

Gorenjski delavec

Za delavski praznik sv. Jožefa izdala strokovna skupina Jugoslovan. strokovne zveze v Kranju

Škof Gregorij kranjskemu delavstvu

Delavstvo se danes, kakor že doslej desetletja, bori, da si pridobi položaj, ki je človeka, po božji podobi ustvarjenega, primeren. V to je potrebno, da ima delavec trajen, za se in za družino zadosten zaslužek, da mu je zagotovljena pomoč v slučaju brezposelnosti in končno, da je preskrbljen za starost in onemoglost. Dokler delavec tega ne doseže, ne more biti povsem zadovoljen, ne more mirno in z zaupanjem gledati v bodočnost.

Za tak položaj se bori vse delavstvo, a z različnimi sredstvi. Uspešno bo le tisto sredstvo, ki zdravi zlo pri korenini. Vse zlo, ki danes tare delavstvo, izvira iz materialističnega svetovnega naziranja. Kapitalizem in socializem (marksizem) raste iz iste korenine. Nobene bolezni ni mogoče ozdraviti z istim strupom, ki je bolezen povzročil. Najti se mora protisredstvo. Radi tega marksizem nikoli ne more delavstvu trajno zboljšati položaja. Saj novejša zgodovina dokazuje, da rodi marksizem samo

novi vrsto kapitalizma z drugimi ljudmi na čelu, duh pa je ostal isti, materialistični.

Naše sredstvo, s katerim bomo uspeh gotovo dosegli, je dosledno krščanstvo v duhu evangelija. Dobro se zavedamo, kako težavna in dolgotrajna naloga nas čaka, skoro kakor apostole ob začetku cerkve. Najprej moramo svoje miselnje in svoje življenje urediti čim popolneje po evangelijskem nauku, potem pa moramo z besedo in z zgledom vplivati na vso okolico, da se dejansko pokristjani naš sodelavec in naš delodajalec. Kdo dvomi, da je to težko delo? A naše zaupanje ne sloni samo na naši človeški slabosti, ampak še bolj na božji moči in vplivu njegove milosti, ki naše napore spremlja. — Zaradi tega pa upamo na končen uspeh in gremo s to trdno vero in zaupanjem na delo, ki ga bo Bog blagoslovil.

V Ljubljani, 8. marca 1935.

Dr. Gregorij Rožman, škof.

Srečko Zumer, preds. JSZ:

Delavstvo, zavedaj se svoje naloge v bodočnosti!

Večkrat čitamo v časopisih, da pripada delavstvu bodočnost in da je ono kovač bodočega blagostanja človeške družbe.

Resnice in važnosti teh besed pa se mora pred vsem zavedati delavstvo samo, ker le tedaj bo res postalo to, česar bodočnost od njega pričakuje. Nihče drugi ne more pripeljati človeštva iz kaosa spet k sreči in zadovoljstvu kot edino le del. sloji. Napuh, lakomnost, nečistost, nevoščljivost, jeza, lenoba, ki so gonilna sila sedanjega časa, so spremljevalci kapitalističnega družabnega reda. Ni ljubezni, ne bratsva, ne usmiljenja, ne pravice razen pri tistih, ki trpe krivico.

Zrtev tega strašnega pustošenja človeških src je naravno delavstvo. Nima ne posestva, ne premoženja, odvisno je dan za dnem od svojih izkoriščevalcev in le od dneva do dneva ohranja svoje borno življenje, ki se marsikomu v skrajnem obupu zagreni. Toda delavec ima silno moč v svoji zavesti, da je človek prav tako kot vsak drugi. V tej svoji zavesti, ki korenini v večnih resnicah, se prerajeno v svojih srcih, prosto vsake kapitalistične omame, dviguje in zahteva drug družaben red, ki bo slonel na ljubezni in pravici.

Pri tem svojem velikem ustvarjanju novega družabnega reda, ki se stvarno odraža v vsakodnevem boju v Jugoslovanski strokovni zvezi, ne smemo poznati kakih kompromisov z otroki preteklosti, ampak moramo imeti pred očmi edino le novo stavbo, na katero moramo in bomo doprinesli svoje žrtve. Veliko vzbujajo naše delo nejevolje, jeze, sovraštva, obrekovanja in maščevanja v stari človeški družbi, toda vse to ne sme motiti zidarjev bodočnosti. S pogledom, uprim edino le v bodočnost, moramo kovati novo življenje, sloneče na pravici.

Naše krščansko socialistično delavstvo ima tu svojo veliko nalogo in nujno smo pozvani, da pokažemo, kaj znamo in koliko veljamo. Po svojih načelih, ki temeljijo v Kristusu, imamo vse pogoje, da to svojo nalogo izvršimo v polni meri. V zavesti, da je človek otrok božji in ima kot tak vso pravico do dostojnega življenja, imamo oni silni motor, ki nas neprestano sili k delu in nam ne pusti nobenega odmora. S

svojim delom bomo izvojevali človeški družbi pravico od spodaj navzgor, najprej prizadetemu delavstvu. Z zadovoljstvom v delavskih vrstah se bo zopet povrnilo blagostanje tudi v kmetijske in obrtniške vrste, katerega bodo črpali iz delavstva, ne pa od zgoraj iz kapitalizma, ki je z delavstvom vred ugonobil tudi nje.

Naše delavstvo vrši to veliko nalogo že od časa, ko je dr. Krek vrgel med Slovence idejo delavske organizacije. Ni delo v preteklosti dozorevalo tako, kakor bi moralo. Preveč je imelo na delavstvo vpliv meščanstvo, ki ga je odvracalo na vse načine od udejstvovanja v njegovi lastni delavski organizaciji. Toda čas je močnejši kot pa so mnenja meščanstva o delavski organizaciji in njenem pomenu. Delavstvo čas razume in gre preko vseh nazadnjakov s svojim delom na dnevni red in vrši svoje poslanstvo v polni meri. Želimo le, da nas pred vsem delavstvo prav razume, se nam pridruži in z nami vred bije ramo ob ramo boj za pravico, za novo človeško družbo, v kateri bo spet sreča in zadovoljnost.

Jože Gostinčar:

Dr. Janez Ev. Krek

Pisati ali govoriti o dr. Janezu Evangelistu Kreku ni posebno lahka naloga. Dr. Krek je tako splošen in njegovo delo tako veliko in raznoliko, da ga nihče ne more dostojno pomenu in velikosti pravilno opisati. Dr. Krek je bil za naš narod neka posebnost, neki genialni duh gospodarske in moralne vseidnosti in spoznanja socialnih potreb in pripomočkov.

Krek se je rodil dne 27. nov. 1865 pri Sv. Gregorju na Dolenjskem, kjer je bil njegov oče učitelj.

Temu dečku rojenice niso nasule v zibelko in na življenjsko pot cvetic lahkega in udobnega življenja. Le rojenica Modrica ga je obsula z genialnostjo spoznanja družabno gospodarskih potreb in moralno gospodarskih pripomočkov. Pri Sv. Gregorju sta se rodili očetu Valentinu še dve hčerki: Zofka in Cilka. Pozneje je bil Valentin Krek na lastno prošnjo premeščen v Komendo. Učitelj-

ske plače je imel letno 173 gl. 53 kr., družina je štela osem članov.

Iz navedenega lahko umevamo, da je bila Krekova mladost obdarovana z vsemi „debrotami“ proletarca. Ni dvojbe, da je že v mladih letih v težki preskušnji sebi stavil vsesplošno vprašanje: Zakaj je tako? Na to vprašanje mu je delo odgovor njegovo genialno razumevanje nesrečnega kapitalističnega gospodarstva. Tu je videl na eni strani žuljave roke, potne obraze, od truda izmučena telesa in od skrbi zmedene duše delavcev, kmetov in obrtnikov. Ti ljudje so ob težkem delu trpeli splošno pomanjkanje in lakoto. Na drugi strani je pa opazil nekaj ljudi, ki so brez truda uživali sadove dela siromašnih delavnih stanov. Videl je, da se ob trudu delavnega ljudstva pasejo gotovi ljudje v izobilju vsega pozemeljskega naslajanja, ljudstvo samo pa silo trpi. Tu je črpal Krek ono silo, s katero je pozajeje oral med Slovenci socialno ledino. Dr. Krek je bil našemu narodu genij, ki je ljudstvu pokazal pot iz kapitalističnega gospodarstva. Bil je genij ljubezni do naroda, ki mu je prinesel in podaril sredstva za novo socialno in zato v resnici narodno gospodarstvo.

Kaj bi bilo danes pri nas z delavskim vprašanjem, da ni bilo Kreka? Socialna demokracija bi tega nikdar ne bila razvila tako, kakor je razvito danes. Kje bi bilo kmetijsko, delavsko in obrtno-rokodelsko ter kreditno združništvo? To je

Ustanovitelj JSZ dr. Janez Evangelist Krek.

način, po katerem morejo delavski stanovni, ako se zavedajo, voditi brez tuje primesi in kapitalizma popolnoma v demokratično kolektivnem smislu svojo usodo. Združništvo je samo v sebi sposobno prevzeti vsako proizvodnjo in oddajo izdelkov, njih prevoznjo in razdelitev. Da ne gre še vse miselno z združenimi močmi, so krive stare kapitalistično liberalne ideje zasebnega gospodarstva, ki so se ukoreninile v teku časa tako, da so postale običaj. Toda čimdalje večja zavest vrednosti osebnega dela in čimvečja izobrazba delovnega ljudstva mora premagati osebno sebičnost. Sedanja kriza denarnega združništva naj bi bila kažipot za prihodnost, da se denar nalaga v domača združna podjetja, ne pa v tuja kapitalistična.

Da je bila gonja za nesocialno velikim obrestimi, ki so jo vprizorili bankarji, ki so imeli v svoji oskrbi tudi ogromne vsote združnih vlog in so jih v smislu kapitalizma razmetali drugim tujim bankam in industriji proti neprimerim obrestim, v veliko škodo, kakor kaže današnji gospodarski zastoj. Sedaj menda ni obresti in ne kapitala. Vse je zamrznjeno!

Dr. Krek je v svojem delu imel pred seboj rečenico: „V počitku je nazadovanje“, vsled česar samemu sebi ni dajal

JUGOSLOVAN. STROKOVNA ZVEZA V KRANJU

privedi na praznik sv. Jožefa 19. marca 1934 v Kranju

delavski dan

Spored:

Ob 8 v župni cerkvi sv. maša z delavskim govorom (tov. dr. Pavel Simončič)

Ob 9 v dvorani Ljudskega doma delavsko zborovanje. Govori dr. Albin Šmajd in zastopnik centrale JSZ.

Ob pol 16 v Ljudskem domu slavnostna delavska predstava socialne drame „Boštjan iz predmestja“. — Izvajajo člani JSZ. Krstna predstava, prvič v slovenščini!

Delavec in delavke, pridite na sv. Jožefa v Kranj, da skupno z ostalim delavstvom manifestirate svojo zavednost in pripravljenost, boriti se za svoje pravice! V naše vrste spada tudi mali človek s kmetov in obrtnik ter nameščeneec, ki ga današnje razmere prav tako tlačijo, da se z nami vred bori za boljši kruh!

odmora. Brez dela Kreka ni bilo dobiti. Sedeč v svoji sobi je pisal za liste o raznih panogah socialnega vprašanja ali pa je študiral in razmišljal o spopolnitvi že ustanovljenega. Saj je pa njegova genialna pridnost prinesla slovenskemu ljudstvu toliko koristnega, da se moramo vprašati: Da li je to mogoče?

Bil je leta 1894. ustanovitelj delavskega društva „Slovensko katol. delavsko društvo v Ljubljani“, iz katerega je izšla sedanja Kršč. soc. delavska organizacija in smelo trdim, da v večji meri tudi razne druge organizacije. — S Krekovo vztrajnostjo in pomočjo je bila ustanovljena 1897 l. „Slovenska kršč. socialna delavska zveza“, ki se je spremenila kasneje v „Kršč. socialno zvezo“ kot matico prosvetnih društev. Dr. Krek je pred vsem mislil na mladino, zato je za mlade fante ustanovil „Poučno in zabavno delavsko društvo“. Dalje je Krek poklical v življenje „Katoliško društvo za delavke“, kateremu je bil dolgo vrsto let predsednik župnik Rozman pri sv. Jakobu v Ljubljani. Krekova zamisel je bila tudi „Podporno društvo tobačnih delavcev“, ki je štelo nad 1600 članov. Sodeloval je Krek tudi pri ustanovitvi „Prvega ljublj. delavskega konzumnega društva“, in „Slovenskega delavskega stavbnega društva“, ki je postavilo delavcem lepo število domov. V vseh navedenih društvih je Krek sodeloval z predavanji in nasveti; pri Kršč. socialni zvezi in del. stavbnem društvu pa tudi kot odbornik in predsednik. Tudi Jugosl. strokovna zveza je zamislil Kreka.

Dr. Krek je veliko mislil tudi na organizacijo obrtnikov, ali to je trd oreh. Obrtniški lahkoumni podedovani „ponos“ je vkljub vsem poskusom preprečil obrtniške organizacije. — Tedaj so bili še napol dobri časi, rokodelski obrtniki pa še niso čutili potrebe organizirane skupne obrambe.

Koliko je storil dr. Krek na prosvetnem polju, ki mu je bilo zenica v očesu, ne bo nikdar odkrito. Večer na večer je imel predavanja, socialni pouk, seje, razne sprejeme sodelavcev; pisal je članke za razne liste in razprave za strokovne in leposlovne liste. Nedeljo za nedeljo in v praznikih je imel politične shode in po društvih predavanja o pomenu obstoječih organizacij in potrebi novih. Pri tem pa je bil vedno dobre volje, vedno razpoložen za šalo in koristno delo. Do revežev je bil usmiljen in radodaren. Razdal je vse kar ni imel na sebi, tako, da sam ni imel kaj poštenega obleči.

Podpiral je treznostno gibanje in je sam postal vzdržnik (abstinent). Videl je nesrečo pijančevanja in si je mnogo prizadejal za odpravo pijanstva.

Dr. Krek je bil velik domoljub, iskren Slovenec in odkrit Slovan, toda ne v poganeksmu smislu. Majniška deklaracija je bila njegova zamisel, ki jo je formiral Jugoslov. klub v državnem zboru na Dunaju. Kot poslanec je v državnem zboru vršil vestno svojo dolžnost. Bil je spoštovan in upoštevan pri vseh strankah.

Dr. Krek je v kranjskem deželnem zboru izgovoril krilatice: „Od Triglava do Egejskega morja prebiva en slovanski narod“. S tem je jasno pokazal v bodočnost. Njegova zadnja pot v Zagreb in Split je veljala Jugoslaviji. Krek ni bil kolebar, bil je moč spoznanja in krepke volje. Zmujen in smrtno bolan je prišel iz Dalmacije v St. Janž na Dolenskem k prijatelju župniku Ludoviku Bajcu, kjer je zapuščen od prijateljev, umrl dne 8. oktobra 1917 l. Letos 27. nov. bo 70letni rojstni dan dr. Kreka, narodovega učitelja, borca in agitatorja za srečo slovenskega ljudstva.

Minister n. r. Jože Gostinčar, predsednik JSZ.

Janez Pestotnik:

Cilji in pota krščanskega socializma

Vsaka ideja in vsako gibanje ima svoje nasprotnike, tako jih ima tudi krščanski socializem.

Nasprotnike krščanskega socializma delimo v dve vrsti. Prvi ga sovražijo in mu nasprotujejo, ker se boje za svoje imetje, za svoj boljši socialni položaj, ki ga imajo v današnjem družabnem redu. Ti se ne bodo nikdar sprijaznili z idejami, ki jih zastopa krščanski socializem, pač pa bodo vselej in povsod delali na to, da se ideje, ki stgemo za tem, da se današnji kapitalistični družabni red spremeni v socialnega, v kali zađuše. Nešteto primerov nam dokazuje, da kjerkoli se delavstvo zave svojih pravic, povsod naleti od podjetnikov na najhujši odpor. Vsak pokret, vsaka akcija zavednega delavstva rodi reakcijo v kapitalističnih vrstah. Na vse mogoče načine pritiskajo na zavedno delavstvo in večkrat se podjetniku posreči na ta način zanesti med delavstvo malodušnost in nesložnost.

To so ljudje, ki se ne bodo nikdar sprijaznili s kakim socialnim gibanjem. Njim ni mar, kaj uči pamet in kaj terja socialna pravičnost. — Materialistični liberalizem je zavrgel vero v Boga, obrnil vso pozornost ljudi na čim lažje pridobivanje dobička na škodo drugih ter s tem pripravil tla sedanjemu kapitalističnemu družabnemu redu. Zato smemo materialistično nazariranje označiti kot eno najbolj splošnih in najglobljih ran današnje družbe.

Drugi nasprotniki krščanskega socializma se dobijo v delavskih vrstah. Pred vsem so to pripadniki Marksovih idej. Priznavajo, da je današnja kapitalistična buržujska družba gnila do jedra. Mislijo pa, da nosi kapitalistični gospodarski in družabni red že sam v sebi kal neizogibnega propada. Oče materialističnega socializma, Karl Marx, je zatajil vero v Boga in nadnaravno življenje. On uči, da se mora človek boriti samo za dobrine tega sveta, ne priznava nad seboj Boga, posmrtnega življenja niti ne omenja. Zato marksizem sovraži vse, kar količ kaj diši po veri. Saj je glavna parola Karla Marksa: Vera je opij za delovnega človeka. Ti nazori se ne dajo in se ne bodo nikdar dali spraviti v sklad z nazori, željami in težnjami tistih, ki motrijo vse človeško življenje na zemlji tudi pod vidikom večnosti.

Krščansko socialistično gibanje ni novo. Sredi preteklega stoletja, ko je socialna demokracija tičala še v povojih, so krščanski pionirji že delovali na socialnem polju. Staro krščansko socialno gibanje je slonelo na priznavanju obstoječega družabnega reda, hoteč ga samo omiliti ter preosnovati v duhu pravega krščanstva. Cilj tega gibanja je bil socialno pravičen družabni red vseh stanov. Naraščajoči kapitalizem, katerega ta socialni pokret ni mogel zaustaviti, pa je pripravil tla socialni demokraciji, ki je ob danih razmerah pridobivala vedno več pristavev, dokler si ni med svetovno vojno osvojila vseh delovnih mas.

Prišel je čas, ko bi bila socialna demokracija dolžna izpolniti svoje obljube. Izkazalo se je, da ni kos nalogi, ki jo je prevzela. Zmaterializirane delovne mase so najmanj zrele za socializem, najmanj zmogne ustvariti socialni družabni red. Socializem pomeni organizacijo, ki pa ne daje samo pravic, ampak nalaga tudi odgovornost in dolžnost. Tega pa materialist ne razume. In prav to je za socializem najbolj potrebno.

Tu je moral nastopiti krščanski socializem. Če bi krščanstvo v tem času največje sile, ko je svet, tavajoč v najhujših zablodah, ne rodilo iz sebe zadovoljivega, modernim potrebam odgovarjajočega socialnega nazora, potem bi mu nasprotniki lahko očitali, da je zastarelo. Zakaj, četudi je njegov cilj nadzemski, mora vendar nositi v sebi tudi zdravila za pozemske težave in bridkosti. Radi tehničnega in gospodarskega napredka je šel razvoj časa svojo pot, dokler se ni neposredno pred vojno in med njo, zlasti pa po svetovni vojni jasno pokazalo, da je stari red nevzdržen, da je treba zgraditi mesto njega novega, socialnim in gospodarskim potrebam odgovarjajočega. Zato seveda ne more več zadoščati splošno poudarjanje načela krščanske ljubezni in socialne pravičnosti. Na temelju krščanske ljubezni in socialne pravičnosti je treba postaviti določne in jasne zahteve, ki se jim bo moral ukloniti vsakdo, tudi tisti, ki se ne menijo za krščanstvo in njegova načela.

Tako je nastala poleg nauka o vsesplošni dolžnosti tudi zahteva po omejitvi zasebne lastnine, po socializaciji produktivskih sredstev in podjetij, kakor tudi zahteva po najvišji premoženjski meji, ki bi onemogočila brezmejno kopičenje imetja v rokah poedincev, kar je glavni vzrok današnjega zla.

V tesni zvezi z dejstvom, da vlada in odloča danes v vsem gospodarskem in družabnem življenju namesto dela edino le kapital, je v današnjem času zelo važno še drugo vprašanje, namreč delavčeva pravica do podjetja.

Delavec je zlasti v industriji samo še delovna sila, prav kakor stroj. Plača se popolnoma podobno kot mrtvo blago, v njem tovarnar ne vidi človeka, ustvarjenega po božji podobi. Zato tudi nima nobenih pravic do podjetja, v katerem dela.

Človek, ki je vložil v podjetje nekaj sto tisoč ali milijonov — pa niti ne ve, kje se to podjetje nahaja in kaj se v njem proizvaja, se smatra za njegovega gospodarja ali solastnika ter ima pravico vpraševati: Koliko kapitala pa so delavci vložili v podjetje, da zahtevajo pravico do njega? In vendar se vsakega izdelka, ki zapusti podjetje, drži delavski znoj ter se poznajo na njem odtisi delavskih žuljev.

Kapital je potreben za produkcijo prav tako kot delo. Brez materije, brez strojev, tovarn itd. bi bilo gospodarsko življenje nemogoče. Toda v modernih podjetjih, tovarnah in strojih leži neizmerno veliko človeškega dela. Prav zato, ker je delavec položi v tovarne, stroje, izdelke vse svoje delo, ima neizmerno več pravice do tovarn in strojev, kot pa razni delničarji, ki niso žrtvovali za vse to niti ene potne srage. Prav v tem je največja nevzdržnost današnjega kapitalizma, da z delavskimi žulji, nakopičenimi v podjetjih, strojih itd., še nadalje izkorišča delavstvo, ki proizvaja najrazličnejše življenjske potrebščine, poleg tega pa mu brezobzirno odreka sleherni pravico do vsega tega. Ves moderni kapital je po ogromni večini privarčevan, ne od kapitalistov, marveč od delovnih slojev.

V današnjem času je delavstvo v resnici le delovna moč, ki velja v modernem gospodarstvu toliko, kolikor zmore, kolikor cene ima njegova produktivna sila. Pravice do podjetja, v katera vlaga vse svoje življenjske sile, pa mu kapitalizem ne priznava prav nobene.

Delavec mora imeti pravico ne le do plače, ki jo dobi za delo, ki ga sproti opravlja, marveč čim dalj in čim več svojih sil je žrtvoval podjetju, tem več pravic ima do njega. Te pravice mu ne sme nihče odrekati, najmanj pa tisti, ki niso žrtvovali podjetju nič drugega kot sadove tujega dela.

Samo na sebi je to tako jasno in tako očividno, da mora uvideti in priznati vse to vsak pošten človek. Zato ni treba utemeljevati teh delavčevih pravic s svetopisemskimi izreki, zakaj utemeljene so že s človeškim razumom in vestjo.

Upravičeno se delavstvo v današnjem času bori za pravico, ki mu po božjih in naravnih zakonih pripada. Delavstvo se zaveda, da kapitalisti ne morejo biti neomejeni gospodarji imetja. Zemeljske dobrine morajo uživati vsi ljudje. Kapitalisti v današnjem redu pa imajo v posesti ves kapital in so gospodarji nad usodo tisočev in tisočev delovnega ljudstva, ki je primorano živeti samo od svojega bornega zaslužka. Na ta način je kapital v položaju, da lahko vpliva na ves potek družabnega življenja prav kakor ugaja njegovim sebičnim namenom, ne da bi gledal na želje in potrebe širokih ljudskih plasti.

Stotisoči in milijoni ljudi so izročeni danes na milost in nemilost ljudem, ki vidjo samo sebe in svoj profit. In prav iz tega izvira tista nezadovoljnost širokih delovnih množic, ki se razširja svoje bedno življenje. To je tisto gibanje svetovnega proletariata, ki s sovraštvom v srcu hoče uničiti današnje kapitalistično družbo. In kdo je tega kriv, da delovno ljudstvo ne vidi

rešitve drugod? ... hoteč uničiti vse, kar je ustvarilo človeštvo v teku tisoč let? Kriva je temu današnja družba, ki ne vidi v svojem bližnjem človeku, ki je po božji podobi ustvarjen. Ta družba je razdelila svet v dva tabora. Na eni strani luksuz, neizmerno bogastvo — na drugi strani pa milijoni bednih proletarcev, ki nimajo drugega kot svoje delavne roke. Sovraštvom in maščevanju je v človeških srcih. Tiste ljubezni in pravice, ki jo je prinesel na svet Kristus, ni več v človeških srcih. Glavno načelo tistega, ki je dal svetu pravico in resnico: „Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe!“ je današnje človeštvo pozabilo.

Iz te zmešnjave vstaja krščansko socialistično delavstvo s klicem, da ne bo pravičnega družabnega reda vse dotlej, dokler se sedanja svoboda v zbiranju in prilaščanju zemeljskih dobrin, zlasti pa še svoboda razpolaganja z njimi, primerno, če treba tudi brezobzirno, ne omeji. Posamezni človek sme smatrati samo toliko naravnih dobrin za svoje, kolikor jih v resnici potrebuje zase in za svojo družino. Kdor ima veliko premoženja, ga je dolžan uporabljati tako, da ne bo imel od tega koristi samo on, ampak tudi drugi ljudje. Čim več premoženja ima, tem manj je vse to njegovo, tem bolj je dolžan misliti in ravnati tako, da bo z njim družbi kar največ koristil.

Človeška družba mora pravice lastnikov do njihovega imetja po vsebini in obsegu tako omejiti, da ne bo nihče več mogel grešiti proti tej pravični zahtevi družabne in socialne pravičnosti.

O kapitalističnem gospodarstvu

Vseposod vidimo, koliko imamo na svetu revščine, bede in gorja. Ne morda samo pri nas, kjer itak nimamo kakega posebnega naravnega bogastva, marveč tudi v krajih, v državah, ki so naravno silno bogate. Vseposod beremo o tisočih, o milijonih brezposelnih, ki bi radi prišli za delo, pa ne morejo dobiti dela. Sklicujejo se konference in posvetovanja, kako rešiti socialno vprašanje, pred vsem delavsko vprašanje, a nikjer ne vidimo nikakega zboljšanja. Ko človek gleda bedo in gorje, ki vlada v današnji človeški družbi, se mu ne nehote vzbudi misel, kaj če celokupno današnje gospodarstvo ni zgrešeno in na napačnem tiru.

Sedanji družabni red imenujemo kapitalistični družabni red. Kako naj presojamo današnji kapitalistični gospodarski rad? Biti moramo pri presoji kapitalističnega gospodarskega reda pravični ter ga pravično presojati. Kako naj torej sodimo o sedanjem gospodarskem načinu, ki je kapitalistični sistem ali skratka kapitalizem?

Za kapitalizem je značilno dejstvo, da stoji na eni strani mala peščica kapitalistov,

Tej mali četici kapitalistov pa stoji nasproti velikanska armada nesamosojnega, popolnoma odvisnega delavstva. Vsa produktivna sredstva, to so tovarne, stroji, surovine, so v rokah podjetnikov, delavstvo je navezano na svoje roke, ki jih stavi v službo delodajalcev, kapitalistov, da morejo služiti vsakdanji kruh sebi in svoji družini. Nadaljna značilnost današnjega gospodarskega reda je tudi ta, da je kapital oni vsemogočni faktor, ki uravnava ne samo gospodarstvo, marveč več ali manj vse socialno in politično življenje. Rdeča nit, katera se vleče skozi vse moderne gospodarstvo, pa je želja po čim večjemu dobičku, profitu, katerega vtakne v žep delodajalec, kapitalist. Človek, ko opazuje tako gospodarstvo, ki dela samo na dobiček, bi mislil, da je treba na vsak način odkloniti tako gospodarstvo in ga zamenjati z boljšim. Takšen sklep bi pa bil vsekakor prehitro in preuranjen. Vsak, kdor dela na gospodarskem polju, hoče imeti dobiček, profit. Če bi človek ne imel pred seboj izgleda, da bo kaj zaslužil pri svojem podjetju, potem bi se vse gospodarsko življenje kaj kmalu nehalo in bi nihče ne hotel delati in se truditi. Vsak trgovec, vsak obrtnik in kmet, ki delajo na gospodarskem polju, mislijo pri vsem svojem delu edinole za dobiček. In kdo bi vzlet to željo in to misel za zlo! Vsi ti, ki preskrbujejo drugim ljudem raznovrstne izdelke in pridelke, tudi sami hočejo neko korist, neko plačilo, neko nagrado za njih delo in skrb. In to je pa ravno dobiček. Vsi ti stanovi morajo gledati na to, da bodo lastno podjetje zboljšali, povečali in pri tem še toliko zaslužili, da bodo mogli svojemu stanu primerno živeti. Skrbeti morajo za svojo družino in morajo gledati nekoliko tudi na bodočnost. Graje bi bili vredni, če bi popolnoma pozabili na nadaljne Pavlove besede: In kateri kupujejo, naj bodo, kakor bi bili brez posesti; in kateri ta svet uživajo, kakor bi ga ne uživali — zakaj podoba tega sveta mine. — Graje vredni bi bili tisti, ki bi pri skrbi za dobiček pri podjetju, ne hoteli in marali pošteno plačevati delavcev, ki so

Vsi poskušaj, urediti družabne razmere pravično in vsaj za silo zadovoljivo, bodo ostali brezuspešni, dokler ne prevlada v človeški družbi misel, da je na splošno vsakdo, ki porabi in potroši več, nego sam s svojim delom proizvede, oziroma pošteno prisluži, trol, ki bi mu bilo treba odvzeti vse pravice v človeški družbi.

Zato je treba v sredo vsega stremjenja po pravični ureditvi človeške družbe postaviti načelo splošne delovne dolžnosti. Delo bodi podlaga za odmero onih pravic, ki jih človeku družba deli. Pred vsem pa velja to glede gospodarskih pravic in koristi, ki jih posamezni ljudje v družbi uživajo. Samo to je prava in praktična osnova za pravično ureditev današnjih družabnih razmer.

Delavstvo, ki prihaja iz podeželskih koč v tovarne, da si tu služi svoj vsakdanji kruh ter pod težo današnjih razmer najbolj čuti potrebo po ureditvi današnje družbe, zavedi se svojega položaja. Dvigni svoj glas za pravico, ki jo zahteva pred vso to današnjo družbo in povej, da si soodločujoč faktor v vsem javnem gospodarstvu. Samo delovno ljudstvo je v današnjem času tisti faktor, ki more ozdraviti človeško družbo. Proč z liberalno materialističnimi idejami; pravica in ljubezen naj spet zavladata med ljudmi. To bo pa samo takrat, ko bo delovno ljudstvo strnjeno v upravičeni borbi zahtevalo pravico za sebe v smislu Kristusovega načela: „Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe!“

jim dali svoje delovne sile na razpolago in v oplojanje njihovega premoženja.

Prav tako se ne moremo grajati in obsoditi kapitalističnega gospodarskega reda zaradi tega, če ima za podlago svojega gospodarstva privatno lastnino. Človek ima popolno pravico do imetja, pa naj bo to imetje denar, tovarne, surovine, in ne morda samo tako zvano uporabno pravico. Podjetnik ima pravico tudi do izdelkov, ki so bili izdelani v njegovem podjetju, pa če so prav drugi pomagali izdelovati te produkte. Če bi tega ne bilo, potem bi sleherni človek izgubil vsako veselje do dela in bi gospodarsko življenje kaj kmalu zaspalo. Tudi ne moremo kapitalističnega gospodarskega reda obsoditi zaradi tega, ker brani na vso moč svobodno medsebojno konkurenco in tekmovanje. Kapitalistični gospodarski red je obsojanja in graje vreden tedaj, če bi za sebe zahteval popolno svobodo, a drugim je ne bi pustil. Tudi kapitalistični gospodarski red moramo pravilno presojati in ga ne že v naprej obsojati in preklinjati kot takega, ker so krivicam, ki potekajo iz kapitalističnega gospodarskega reda, krivi kapitalisti, torej ljudje, ne pa toliko sistem sam.

Kljub temu pa nikakor ne smemo biti slepi in gluhi za krivice, ki potekajo iz današnjega kapitalističnega gospodarskega reda. Te nevarnosti postanejo nam očite, če pogledamo slabe posledice, ki jih je rodilo današnje kapitalistično gospodarstvo. Žal, da se želja po skromnem in primernem dobičku pri podjetju, odnosno pri podjetnikih, le prehitro in prerada izprevrže v kruto dobičkahželjnost, v brezobzirni in brezvestni egoizem. Žal, da se le prerado zgodi, da podjetnik, kapitalist naveže svoje srece na denar, na svoje imetje in premoženje, na čimvečji profit in na vse drugo pozabi. Pozabi pred vsem na to, da je tudi delavec, ki množi s svojimi žuljavimi rokami njegovo premoženje in oplaja njegov kapital, tudi človek, ki ima dušo in je kot tak vreden človeškega dostojanstva. Začne mu utrgovati plačo, jo zmanjševati na minimum, naklada mu pretežka dela in se hoče le izkoristiti z njegovimi žulji. Marsikak podjetnik, ne rečemo ravno vsak: so pač tudi častne izjeme, postane suženj mamona, čeprav pravi Kristus: Ne morete služiti Kristusu in mamonu. Kaj briga takega mamoničnega hlapca, če daje svojemu delavstvu smešno nizki zaslužek in mu na zvit način utrgava plačo in s tem vrši v nebo vpijoči greh. Denar je njegov malik in samo tega obožuje in spoštuje. Tak mamonični hlapec se ne briga za delavčovo varnost, za delavčovo zdravje, za delavčovo poštenost in npravno življenje. Casopisi nam dan za dnem poročajo, kaj si kapitalizem odnosno hlapci mamonizma dovolijo z ubogo delavsko paro. Velikokrat ne poznajo nikakega usmiljenja, nikakršne ljubezni do bližnjega. Kaj briga velikokrat kapitalističnega podjetnika, če se oskrunja nedelja, kaj se briga, če se tepta splošna blaginja. Kjer je njegov zaklad, tam je njegovo srce; njegov zaklad je pa denar. Gospodarska moč kapitala se hitro prenese iz gospodarskega polja na socialno, družabno polje in kapital postane vsemogočen v življenju narodov in držav. Kapitalističnim concernom se kaj kmalu posreči izva-

jati... Ni mogoče popisati zla in strahot in prekletstva, ki ga nosi s seboj strašni mamonizem. Neskončna falanga proletariata, pomanjkanje stanovanj, omejevanje rojstev, neznosni davki, večno medsebojno nezaupanje, medsebojno oboroževanje, to so vse posledice mamonističnega gospodarstva. Poudarjamo: kapitalistični gospodarski red ni sam v sebi nemoralen in zato obsojanja vreden. Obsojanja je vreden tedaj, kadar delavca samo izkorišča in ga sebi zaslužni. Zavreči in obsoditi moramo oni kapitalistični gospodarski red, ki zavrže človeško dostojanstvo, ki tepta pravico in ljubezen. Obsodbe je vreden oni kapitalistični gospodarski red, ki zaslužni vse, delavca, ljudstvo, družbo, državo, in

stremi za brezmejno močjo. To je oni grozni mamonizem, ki so ga delavske množice že stokrat in stokrat preklele. To je oni kapitalistični gospodarski red, ki ne mara upoštevati socialnih zakonov, ki so bili dani v obrambo delavstva, in se takim zakonom posmehuje. To je oni brezsrčni kapitalizem, ki ne pozna nobene vesti, ki hoče iz gospodarstva izrinuti človeške in božje zapovedi, da more sam čimbolj nemoralno živeti. To je oni brezsrčni kapitalizem, ki hoče izločiti iz gospodarskega življenja vero in moralo in s tem seveda vsako pravico in ljubezen.

Ali naj delavstvo to brezsrčno početje mamonizma gleda le od strani? Delavčeva sveta pravica in dolžnost je, da se strokovno organizira in se bojuje proti pogostemu mamonizmu. Zaradi tega: Le vkup, le vkup, uboga gmajna!

Jugoslovanska strokovna zveza v Kranju

J. S. Z. v Kranju do lanskega leta ni obstajala. Ob volitvah v Del. zbornico je delavstvo krščanskega svetovnega naziranja svojo strok. organizacijo bridko pogrešalo. Rezultat volitev je to jasno pokazal. JSZ je dobila le malenkosten odstotek glasov. Vse drugo je bilo rdeče in deloma tudi plavo. Kljub temu pa, da je bil Kranj skoraj 100% rdeč, so bile delavske razmere obupne in prav nikakih izgledov ni bilo za izboljšanje.

Pred vsem ti razlogi so napotili nekatere delavce in prijatelje delavstva, da so začeli misliti na ustanovitev svoje krščanske strokovne organizacije, to pa pred vsem zato, da se krščansko misleče delavstvo organizira v svojo organizacijo in da se končno vendar začne resno delo za izboljšanje delavskega položaja.

Prvi sestanek JSZ se je vršil 19. nov. 1933. Udeležili so se ga delavci, po številu 52, zastopnik JSZ tov. Lombardo, urednik Slovenca Fr. Tërseglav in dr. Anton Megušar iz Kranja. Tedaj je bil storjen prvi resni korak za izvedbo JSZ v Kranju. Organizacija pa tedaj še ni bila pravno potrjena. Šele po preteku pol leta je oblast organizacijo potrdila.

Pravo strokovno delo se je začelo z ustanovnim občnim zborom dne 29. marca 1934. Organizacija je tedaj štela okoli 60 članov. Ti fanje in dekleta so tako ivorili temelj razvoju JSZ v Kranju.

Prvi korak k resnemu strokovnemu delu pa je bil narejen na odborovi seji 21. julija. Tedaj smo zvedeli o nameravani znižanju plač delavkam v tovarni Ika v Kranju. Delavke so se vabilu JSZ odzvale in se udeležile sestanka v Del. domu, kjer so se v svrhu obrambe svojih pravic sklenile celokupno organizirati. Takoj naslednji dan so stopile v „divji“ štrajk, ker jim je tovarnar razglasil znižanje akordnih postavk. Tri dni je tovarna stala. Delavke so se v tem času organizirale. JSZ je s pomočjo srezkega načelstva zadevo začasno rešila in delavkam zagotovila še 14 dnevno neznižano plačo. V tem času naj bi se pa vodila pogajanja za končno rešitev. Ker v določenem času ni bilo uspešnega zaključka pogajanj, posebno še, ker je JSZ v imenu delavstva predložila osnutek kolektivne pogodbe, ki naj delavstvu zagotovi primerne plače in uredi delavno razmerje, je sresko načelstvo predlagalo rok za sklenitev kolektivne pogodbe do 15. septembra. Na ta dogovor so pristali in ga podpisali podjetje, Zveza industrijev, Del. zbornica in Inspekcija dela. JSZ kot zastopnica delavstva dogovora ni podpisala, ker se ji je zdel zaradi konca sezone predolg. V tem času do 15. septembra so se vršila pogajanja, ki pa zaradi odpora podjetja niso imele uspeha. Podjetniku se je posrečilo pogajanja zavleči in tako je prišel 15. september in kolektivne pogodbe še ni bilo. Delavke so z nestrpnostjo zasledovale ves potek pogajanj in v razburjenju zaradi podjetnikovega izmikanja in zavlačenja zahtevale krepkejših sredstev za doseg svojih pravic. Na sestanku 15. septembra jim je org. referent za Iko sporočil o brezuspešnosti pogajanj. Nato so se delavke odločile za stavko, ki so jo začele dne 17. septembra.

Zdaj je nastopil čas trdega dela in velike požrtvovalnosti za člane JSZ v Kranju. Treba je bilo stavkujoče delavke finančno podpreti, da se jim zaradi pomanjkanja dela ne bo treba ukloniti. Kranjska JSZ je dala vse svoje prihranke, pomagala je centrala in končno so še

člani nabirali podporo po Kranju, tako da so delavke dobile 7064 Din podpore. — Stavka je trajala dva tedna in pol. Sredi drugega tedna je postal položaj nevaren. Podjetje je ostalo trdo, delavke so začele obupavati nad uspehom. In zgodilo se je tisto sredo, da je šlo nekaj delavk prosit podjetnika, naj jih sprejme nazaj. Štrajk se je pričel lomiti. Podjetje je pričakovalo, da bodo delavke čez dan ali dva na kolenih, „prijatelji“ delavstva so razglasili, da bo drugi dan štrajk zlomljen. To nevarno situacijo so rešile zavedne delavke, ki so še delale v podjetju. V četrtek je še 9 delavk zapustilo delo in s tem je bil uspeh štrajka zagotovljen. Šele s tistim dnem je podjetje spoznalo, da močni volji organiziranega delavstva ne bo kos in da se bo le treba na kak način poravnati.

Sklicana so bila zadnja pogajanja. Bila so zelo napeta in burna in končno je le podjetje podpisalo dogovor, s katerim zagotavlja delavstvu do 31. decembra 1934 nove plače, ki so bile v celoti — namesto prvotnega nameravanega znižanja — bile zvišane za 6 do 7 odstotkov. V dogovoru se je podjetje tudi obvezalo, da ne bo proti delavkam izvajalo nobenih kvarnih posledic.

Tako je bila borba delavk zaključena s precejšnjim, dasi ne popolnim uspehom. Kolektivne pogodbe niso dosegle, ker se je sezona tedaj že bližala koncu in ker je podružnica Ika v Kamni gorici s svojim delom kranjskim delavkam zelo otežkočala položaj. Na ta način je imel podjetnik veliko ugodnejši položaj.

Tovarna „Ika“ pomeni za kranjsko JSZ ognjen krst na polju strokovnega dela. Organizirano delavstvo je tedaj res obudovanja vredno nastopilo za svoje pravice in se ni ustrašilo najhujše reakcije. Ugotavljamo tudi, da je bil to prvi štrajk v Kranju, ki se je uspešno končal, dočim so bili prejšnji, ki so jih vodili rdeči, zlomljeni. — Prav s to junaško borbo delavk je kranjsko delavstvo dobilo upanje na boljše čase in zaupanje v strokovno organizacijo, ki ga je zaradi nedelavske politike rdečih in plavih že skoraj popolnoma izgubilo.

Se nekaj je ob tej priliki spoznalo kranjsko delavstvo: V času, ko so bile delavke v Ika v najhujšem boju proti kapitalu in ko je uspeh nihel sem in tja, so jim padli v hrbet plavi in rdeči. Doživeli smo tako nečastne napade s strani teh dveh organizacij, da bodo za vedno napisani kot črna, sramotna stran kranjskega delavskega gibanja. Kdor se hoče o tem prepričati, naj vzame v roke tedanje številke „Delavca“ in „Delavske politike“ in videl bo, da niti kapitalistični tisk ni nikdar tako nečastno napadal strokovnih organizacij in delavstva, ki se bori za svoje osnovne pravice. Prav zaradi takega nedelavskega ravnanja se je kranjsko delavstvo začelo obračati od plavih in rdečih in vstopati v vrste JSZ, kjer edino vidi pošteno, brezkompromisno in požrtvovalno delo za delavske pravice.

Drugo važno delo kranjske JSZ je bilo priranje sestankov in organiziranje delavstva na deželi in po tovarnah. Sestankov smo imeli nad 100. Prav tako se je dvigalo število članstva. V času najhujših borb v Ika je naraslo na 400 članov, danes ga je pa že čez 600.

Sestanki so bili prav zanimivi. Večkrat smo naleteli na zagovornike drugih strokovnih organizacij, večinoma pa smo spoznali, da je glavna ovira delavski zavednosti brezbriznost de-

lavstva in obup nad slehernim zboljšanjem položaja. Temu je krivo to, ker so delavske organizacije v Kranju doslej mislile, da je dovolj, da delavci od časa do časa slišijo navdušen demagoški govor proti debelim kapitalistom in farjem in da ob volitvah oddajo svoje glasove za nje — drugo pa so puščale v nemar. Tako je delavstvo prišlo do prepričanja, da vse organiziranje nič ne pomaga in da je sploh ves napor zastonj, kvčjemu so pričakovali, da ga bodo delavske organizacije izdajale in izrabljale v razne politične namene.

Posebno zanimiv je bil delavski sestanek v Predosljah, katerega so se v pretežni meri udeležili kranjski marksisti. V zgodnjem jutru so romali z voditelji na čelu iz Kranja v Predoslje, da bi od kranjskega delavstva odvrnili pretečo „belo“ nevarnost. Na sestanku se je vnela zanimiva debata o delu in nedelu strokovnih organizacij, posebno rdečih, in o idejnih smericah rdečih. Rdeči so tajili Marksove nauke in njihovo izvajanje, dočim belim niso mogli dokazati niti ene črne pike. To je bilo prvo srečanje z rdečimi, ki so pa odšli s sestanka z velikim moralnim porazom. — Spet smo se na drugih sestankih srečali s plavimi. S svojim nastopom so se pa vedno le osramotili in izgubili še tisto peščico simpatije, ki so jo med delavstvom imeli. Jasno smo pa videli že ob volitvah v Delavsko zbornico in tudi pozneje, da jim ni za dobrobit delavstva, ampak da med delavstvom le delajo razdor. Tako ima kapital lahko pot s svojo reakcijo proti delavskemu pokretu. K raznim njihovim praksam se bomo še ob priliki povrnilo...

Z novim letom je prišel boj za volitve obratnih zaupnikov. Jugoslovanska strokovna zveza je postavila svoje kandidatne liste v tovarnah Jugobruna, Jugočeska, Tekstilindus, Zabret in v tiskarni Tiskovnega društva.

Posebno zanimive so bile volitve v Jugobruni. Zadnji trenotek so razveljavili zaradi nekaterih nepravilnosti našo listo in niso dali potrebnega časa za popravek. Na ta način sta ostali samo listi plavih in rdečih. Volitve so se vršile prav burno. Večina delavstva JSZ sploh ni šla volit, ostali pa so glasovali neveljavno. Tako se je zgodilo, da se rdeči dobili pri čez 1000 volivnih upravičenih okoli 400 glasov in s tem 13 zaupnikov, plavi s 100 glasovi 3 zaupnike, neveljavnih glasov pa je bilo 150. Na ta način je ostala večina delavstva brez svojih zastopnikov pri podjetju. Delavstvo je vložilo priložnostno pritožbo na Inspekcijo dela zaradi raznih nepravilnosti pri volivnem postopku. Rešitev še ni bilo, ker se še vedno vrši preiskava.

Volitve v Jugočeski so pokazale pravo sliko. Od lanskih 15 so rdeči letos dobili samo 6 zaupnikov, beli šest, plavi pa tri.

V Tekstilindusu je ravnatelj Delav. zbornice Kopač kljub temu, da smo mi vložili volivni odbor za izvedbo volitev v dogoru s podjetnikom značil skupaj nekako kompromisno listo vseh treh organizacij, dočim bi bil volivni izid po-

polnoma drugačen. Delavstvo v take zbarantane zaupnike nima zaupanja, zato jih tudi ne priznava in nimajo prav nobenega pomena v tovarni.

V tovarni Intex so bile volitve izvršene na prav originalen način v nasprotju z vsemi tozadevnimi zakonitimi predpisi. Delavstvo je proti novim zaupnikom naravnost sovražno razpoloženo.

V tovarni Zabret v Britofu smo dobili 2 zaupnika in v Tiskovnem društvu enega.

Te volitve so nam pokazale šele pravo sliko našega dela v preteklem letu. Lansko leto ob volitvah v Delavsko zbornico je bil Kranj skoraj 100 odstotno rdeč, letos ob volitvah obratnih zaupnikov, pa vidimo, da se je teh 100 odstotkov znižalo že na 50 odstotkov. To je čisto razumljivo. Za rdeče je doslej glasovala le nezavedna delavska množica, ki je verjela lepim geslom rdečih sodrugov, letos pa je JSZ že toliko dvignila delavsko zavednost, da zna delavstvo že samo misliti in presoditi, komu naj odda svoje glasove. Delavstvo sodi organizacije po delu. Zato bočjo izginile vse organizacije, ki zaradi svoje pogrešne taktike in prakse delavstvu samo škodujejo. Obdržala se bo le tista organizacija, ki dela požrtvovalno, nesebično in pošteno za izboljšanje delavskega položaja. Ta ugotovitev velja za vse organizacije.

Po volitvah se je začelo v večjem obsegu organizirati tudi lesno delavstvo v Kokriški dolini. Delavci so sami prosili JSZ, naj jih sprejme v svoje vrste in jim pomaga do boljšega položaja. Danes ima kranjska JSZ močno organizacijo v Kokri in na Jezerskem.

JSZ pa se je na razen na strokovnem udeleževanju tudi na prosvetnem polju. Imela je lasten dramatični odsek. V preteklem letu je priredila več iger, s katerimi je tudi gostovala po drugih krajih. Večkrat smo imeli zanimiva delavska predavanja in filme. Strokovna organizacija mora skrbeti tudi za prosvetno izobrazbo delavstva. V bodoče bo za to skrbela posebno Mladinska zveza JSZ, ki jo bodo ustanovili 19. marca, in katere pravila obsegajo v najširši meri vse potrebno za delavsko duševno in telesno vzgojo.

Če pogledamo danes na delo JSZ v preteklem letu, moramo priznati, da je storila mnogo. Pri tem pa ne smemo pozabiti na velikansko polje strokovnega dela, ki nas čaka. Komaj dobrih 10 odstotkov kranjskega delavstva imamo organiziranega. Čaka nas še ogromno delo, da bo vseh 5000 kranjskih delavcev spoznalo, da je le v močni delavski organizaciji njihova rešitev. Kljub temu pa ne smemo obupati. Če bomo delali požrtvovalno in nesebično, bo uspeh gotov. V naše vrste pa vabimo vse dobro misleče delavstvo, da se bomo ramo ob rami borili za boljši delavski položaj, dokler tudi našemu kranjskemu delavstvu ne zasije sonce lepših dni in srečnejšega življenja.

Tone Fajfar.

Delavski mladini

Premnogokrat se sliši in ponavlja izrek: „Mladina je up in cvet naroda!“ Ta izrek velja tudi zate, delavska mladina, ki že sedaj v mladih letih trpiš in vidiš ter okušaš vso strašno in trpko borbo življenja. Ti si up in cvet svojega stanu. Mnogokje smo odrinjani in zapostavljeni radi nizkega stanu, toda živeti moramo v živi zavesti, da smo tudi mi ljudje, da imamo svoje poslanstvo, ki ni nič manjše ali važnejše od drugih, ki ne poznajo borb in trpljenja življenja, in da smo z vsemi enakopravni po božji in človeški postavi.

Ko smo to ugotovili je treba ugotoviti še to, ali se zavedamo svojega poslanstva in nalog, ki nas čakajo. Odgovor ni težak, a tembolj žalosten. Mogoče še ne vidimo tega, toda človeku, ki se poglubi od časa do časa vase in gleda v preteklost in vidi sedanost, s tem pa primerja naše zadržanje z bridkostjo ugotovi, da imamo mnogo nerešenih vprašanj in težkih nalog, ki

čakajo naše rešitve in zahtevajo mnogo truda in nesebičnega dela v duhu krščanskega evangelija in borbenosti.

Sliši se, da je svet zmaterializiran; ne zani-ma se za duhovne stvari, vera mu je odveč, idealni so mu tuji, idealist prežet z vero mu je bedak. Ti ljudje vidijo rešitev in zadovoljstvo samo v uživanju vsega, kar jim svet nudi. Za bodočnost nimajo posebnih skrbi, ampak gledajo le v sedanost. — Premislimo, če ni tudi z nami tako. Zopet moramo reči, da smo igrača tega modernega sveta, ki nas je zajel s svojim valom. Ne uvidimo, da se za stvari, ki bi nam edino mogle koristiti, ki bi imele trajno vrednost, ki so življenjskega pomena in ki nam edine morejo zboljšati sedanji položaj, ki ni sončen in mehek, ampak krut in trd, da se za te stvari niti nismo zanimali. Stopamo z življenjsko vihr nepripravljeni, neodporni in vsi zaverovani v užitke, ki so nam v pogubo in propast. Teško je včasih govoriti mlademu človeku resne stvari, toda pisec teh vrstic je sam mlad

FOTO-ATELJE

JANKO KRAMAR

KRANJ - PRESERNOVA UL.

fotografira prvovrstno in po zmernih cenah, izdeluje amaterska dela in ostalo.

Za nakup manufakturnega blaga se priporoča

MIHA OSREDKAR

KRANJ, MESTNI TRG

ALBIN

JAZBEC

konfekcijska trgovina

KRANJ

proletarec, z vami trpi, in vse to, kar čutite in doživljate, z vami čuti in doživlja, mogoče še v večji meri, in ki mu je bilo dano, da se je z muko in velikimi borbami približal v hram znanosti. Zato vidi tem večjo potrebo in nujnost, da se obrnemo in zastavimo svoje mlade sile v smer, ki vodi k boljšemu življenju. Da pridemo do cilja, ki ga sploh moremo doseči, je pa treba mnoge, požrtvovalnega in nesebičnega dela. Treba je, da se organiziramo z organizacijo, ki nam bo vedno predočevala naše naloge, nam kazala pota in sredstva, po katerih bomo dosegli naše cilje. S tem namenom smo ustanovili Mladinsko zvezo Jugoslovanske strokovne zveze. V novoustanovljeno organizacijo kličemo vso ono proletarsko mladino, ki spoznava in čuti, da je ustroj današnje človeške družbe krivičen, in da je radi tega nujno, da se zgradi nova družba na božjih temeljih. Vzgojiti hočemo borbeno svoje sile, za blagor zatiranega ljudstva. Hočemo vzgojiti borce, ki bodo priborili delovnemu človeku ono mesto v človeški družbi, ki mu po božjem in naravnem pravu pripada.

PO VSEM GORENJSKEM
ZNANA

gostilna pri Matičku

toči pristna štajerska in dolenska vina. Topla in mrzla jedila vedno na izbiro kakor tudi sveže pivo.

Za obilen obisk se priporočata
Ignac in Ivanka Kokalj, Kranj

Hranilnica in posojilnica v Šenčurju

sprejema nove hranilne vloge ter jih času primerno obrestuje. Nove vloge izplača v celoti takoj.

Posebno delavstvu priporočamo, da svoje prihranke vlaga pri domačem zavodu.

ODBOR.

Ivan Jeršin

MESAR IN PREKAJEVALEC

nudi cenjenim odjemalcem goveje meso prvovrstnih pitanih domačih volov kakor tudi meso in slanino domačih pitanih prašičev.

I. Levičnik

URAR KLANJ - JESENICE
Priznana največja izbira zlatnine, srebrnine, draguljev, namiznega okrasja, vseh vrst švicarskih ur v zlatu, srebru in niklu ter različnih stenskih ur in budilk po najnižjih cenah brez konkurence. Pred nakupom si oglejte in se prepričajte!

Naše delo pa ne sme biti usmerjeno samo v dosego materialnega izboljšanja delovnega razreda, zavedamo se, da poleg materialne krize pretresa svet še večja duhovna kriza. Današnji človek se je odklonil od večnega središča: Boga. Zato se moramo kot krščanski socialisti boriti tudi za preosnovo človeka po evangelijskih naukih Kristusove Cerkve. Zavedamo se, da more le tak ustroj družbe rešiti svet, ki temelji na etičnih dogmah Kristusovega nauka.

Zato, tovariši in tovarišice, vse drugo, zlasti še sport, naj nam bo le v pametno razvedrilo, ne pa končni cilj, kot nam je sedaj, da ob njem pozabljamo na prazne želodce, na krivice, ki jih doživljamo, in naloge, ki nas čakajo. Zavedajmo se, da bomo samo to imeli in uživali, kar si bomo sami priborili, to pa si moremo priboriti le z delom in trudom. Zato študirajmo socialna vprašanja, ki nam bodo šele odprla pogled v svet!

Kvišku pogled in pojdimo z mladostnim navdušenjem na delo, ki bo rodilo obilne sadove in nam olepšalo bodočnost!

Gorenjske mlekarne zadruge

(Skupni obrat) v Naklem

Nudimo cenj. občinstvu
mleko in vse mlečne izdelke:

čajno maslo „deteljica“,
sirotkino maslo
skuto za štruklje

Sire:

Ementalec, eidamer,
trapist, imperjal,
liptavec, romadur,
dessert.

Vse dobite v naših poslovalnicah v Kranju, na Primskovem, v Tržiču, Jesenicah. Prepričajte se o dobri kvaliteti in nizkih cenah!

Moško in damsko perilo, nogavice, rokavice, ročne torbice, dežniki i. t. d. najceneje pri

S. Kanduč

Kranj, Tavčarjeva 7

Čevljarji! Kmetje!

Vsakovrstno usnje in vse usnjarske potrebščine iz priznanih domačih tovarn vam nudi le znana
domača trrdka

Pernuš Ivan, Kranj

Izdelujem gornje dele čevljev po raznovrstnih modnih krojih. Najnižje cene.

POZOR!

Usnje in čevljarske potrebščine dobite najceneje pri znani trrdki

Lovro Dolžan
trgovina z usnjem
Kranj

priporočamo
trrdko

Zabret in sinova

opekarna
Bobovk pri Kranju

Ako boste zidali,

dobite ves potrebni les in
se vam dostavi na stavbo
po zelo nizkih cenah pri

Franc Gorjanc v Kranju

PRIPOROČAMO

BRIVSKI SALON
ZA DAME IN GOSPODE

Gabrijel Vajt

KRANJ, NA PODRTINI

Popolnoma renovirana

Gostilna pri Nacku

priporoča svoja pristna dolenska ter štajerska vina in pivo. Izvrstna gorka in mrzla jedila.

Janko Rant

Kranj

Trgovina z deželnimi pridelki in mešanim blagom. Spirit in žganje v odprtih in zaprtih steklenicah. — Na drobno in na debelo.

Telefon: Kranj štev. 65

Brzjavni: Rant Kranj

Gostilna Ručigaj

priporoča cenj občinstvu izborna dol. in štajerska vina. Vedno sveže pivo. Na razpolago vedno gorka in mrzla jedila. Sprejemajo se abonenti.

Priporočata se Jože in Francka Brolih.

Kmetje,

Obrtniki

Vse - po

Izjemno

Nizki ceni

Akoravno

dobre kakovosti. Žica, žičniki, pločevina, in vsa ostala

železnina

oljnate in suhe barve, laki, čopiči, vezane plošče

Krampi, lopate, vile, grablje

Razno prvovrstno orodje

Armature zvezni komadi

Nasadila in ostalo okovje

Jedilno orodje in posoda

Ferd. Hlebš — Kranj

STEKLO, PORCELAN, KUHINJSKA POSODA, ŠIPE ZA STAVBE
ZASTEKLITEV STAVB - MIZARJI PRI ŠIPAH POPUST

Delavci, namesto da bi šli v gostilno, pridite
rajši v slaščičarno

Tone Mohor - Jäger v Kranju

kjer boste dobro in prijazno postreženi.

Hranilnica in posojilnica v Predosljah

sprejema nove vloge ter jih obrestuje najvišje. Nove vloge se izplačujejo takoj brez napovedi. — Za varnost vlog jamči Hranilnica z vsem svojim premoženjem.

KMETJE IN DELAVCI!

Le pri domačem zavodu vam je denar najbolj varen in vedno na razpolago.

SVOJI K SVOJIM!

ODBOR.

PRIPOROČAMO

Hotel in restavracijo

„J E L E N“

v Kranju

Izborna vina. Vedno sveže pivo. Mesečni abonement. Opoldanski menu Din 12.
Tujske sobe po zmernih cenah. Garage.
Priporoča se hotelir Rudolf Wand.

**Delavci, vaša rešitev
je v strokovni
organizaciji!**

Knjigarna

„ILIRIJA“

Kranj

Franc Strniša

Vam nudi
elegantne, močne čevlje
vseh vrst
lastnega izdelka

Prepričajte se sami!

PISMA,
KNJIGE,
RAZGLEDNICE,
PISARNIŠKE POTREBŠČINE I. T. D.

Gostilna

na Laborah

nudi izborna dolenska in štajerska vina. Pivo v vrčih. Za prigrizek domača šunka in pristne domače kranjske klobase.
Priporoča se Mihael Draklar.

PRI

Stanko Kapušin

vinska trgovina na debelo

USNJE

IN ČEVLJARSKE POTREBŠČINE
KUPITE NAJCENEJE PRI

Rudolfu Rakovcu
KRANJ — DUPLJE

se dobijo

dobra vina

po konkurenčnih cenah!!!

Delavci in delavke!

Pristopite v

Jugoslovansko strokovno zvezo,

ki je edina vredna vašega zaupanja.

Berite, naročajte in širite tednik

Delavska pravica

ki je edino neodvisno glasilo krščanskega delovnega ljudstva. Letna naročnina 40,- Din.

Vsak delavec mora imeti

Priročnik o delavski zakonodaji, cena Din 10,- in Krekovo knjižnico,

mesečno 6-50, ali 4 Din.

Vse to lahko naročite pri Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani, Delavska zbornica

Delavci in delavke! Udeležite se delavske proslave dne 19. marca v Kranju!

EDINA SPECIALNA TRGOVINA ZA ROČNA DELA V KRANJU

M. Ogrizek

na Roženven. klancu

izvršuje lično, hitro in ceneno
entlanje in ažuriranje perila in oblek,
predtiskanje vsakovrstnih ročnih del
(nad 1000 vzorcev),
strojno vezenje garnitur, zaves, mono-
gramov, gumbnic itd.,
montiranje blazin, pregrinjal, preprog
in drugega.

VSE ZA NARODNO NOŠO, AVBO —
DOBITE PRI NAS!

Materijal za izdelovanje slovenskih avb
zlate niti, luskinice, zrnca, izgotov-
ljene rože, zvezde, peresa, polme-
sece,

Risbe za avbe, originalne rožnate tra-
kove, čipke, kovinaste pasove. Izde-
lujemo zavijačke in oglavja k av-
bam!

ŽIMA
ZA ŽIMNICE VSEH VRST
PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH
VEDNO NA ZALOGI
SAMO PRI TVRDKI

J. KNIFIC

Vzorci se pošiljajo na zahtevo
franko in gratis

tovarna za žimo
Stražišče pri Kranju
Telefon interurban 2

PRIPOROČATA SE

z dobro kuhinjo,

pristnimi dolensjkimi

in štajerskimi vini na drobno in debelo

**Franc in
Francka Graiser**

ZA POMLAD:

Soko obleke

Trenčkoti
Otroške obleke
Pumparice
Jankerli itd.

100% domače
podjetje
ročno delo

Soko obleke

Najnižje tovarniške cene, velika
izbira.
Prodajalna Kranj, Tavčarjeva ul. 6

Za pomladni
in letni nakup
se priporoča
manufakturna trgovina

M. KOKL, KRANJ

Izredno lepa izbira vseh vrst volnenih
svilenih in bombaževih tkanin.

Znano dobro blago po izredno nizkih
cenah

Zabret & Comp., družba z o. z.

Kranjska tovarna lanenega olja in firneža, Britof pri Kranju

nudi svoje prvovrstne izdel-
ke: laneno olje, laneni
firnež in lanene tropine.

Prečastitim župnim uradom
priporočamo rastlinsko re-
pično gorilno olje v najboljši
kakovosti.

Zaupajte nam, postregli Vas
bomo vedno s cenanim
in dobrim blagom.

Delavci in delavke! Kupujte pri tvrdkah ki oglašujejo v naši prilogi!